

Klíčové kompetence z pohledu žáků vybrané střední odborné školy

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Pavel Vyleťal

Vypracoval:

Pavel Horáček

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: „Klíčové kompetence z pohledu žáků vybrané střední odborné školy“ vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmetná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 17. května 2015

Poděkování

Rád bych poděkoval mému vedoucímu práci panu Mgr. Pavlovi Vyleťalovi za vstřícnost, odborné vedení, cenné rady, připomínky a konzultace, kterými přispěl k vypracování této práce.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou klíčových kompetencí ve vztahu k názorům žáků na vybrané střední odborné škole. Cíl teoretické části je zaměřen na vymezení pojmu klíčové kompetence, speciálně na kompetenci k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. Cílem praktické části bakalářské práce je zmapovat názory žáků třetího ročníku vybrané střední odborné školy obor Mechanik opravář motorových vozidel a obor Karosář zakončený výučním listem na osvojení si kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. Pro zpracování teoretické části práce byly shromážděny odborné zdroje a použity metody tvorba výpisků, analýzy, vzájemného srovnávání a syntézy. Zvolenou metodou průzkumného šetření bylo dotazování a jako nástroj byl sestaven dotazník. Prostřednictvím dotazníku byly zjišťovány názory respondentů, kterými byli žáci 3. ročníku oboru Mechanik opravář motorových vozidel a oboru Karosář. Jednalo se o zjištění jejich názoru na osvojení si klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. To znamená, pohled na to, jak budoucí absolventi vnímají úroveň získané kompetence, jejíž osvojení by mělo vést k větší sebejistotě při ucházení se o pracovní místo nebo při zahajování vlastní podnikatelské činnosti.

Klíčová slova

kompetence, klíčové kompetence, střední odborné školy, školní vzdělávací program, pracovní trh

Abstract

Text abstraktu v anglickém jazyce. My bachelor thesis deals with key competencies in relation to pupils' opinions. The theoretical part is focused on the definition of key competencies, specifically in relation to employability and entrepreneurial activities. The main aim of the practical part of the thesis is to explore the views of pupils from the third grade of selected secondary vocational school, who attend The serviceman of motor vehicles branch and The body repairmen will receive vocational certificate, about acquiring competencies for the labor market and business activities. Scientific sources were collected and methods such as the creation of excerpts, analysis, comparison and synthesis were used for processing the theoretical part of the work. I conducted interviews as the exploratory method and the questionnaire was assembled as an instrument whose aim was to measure the above mentioned respondents' views about acquiring of key competencies for the labor market, employability and business activities as well as the perceivance of the level of acquired competencies, whose adoption would lead to greater self-confidence when applying for a job or when starting own business activities.

Keywords

competencies, key competencies, vocational secondary schools, school educational program, labor market

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíle bakalářské práce	12
2.1	Cíle teoretické části práce	12
2.2	Cíle praktické části práce	12
3	Materiál a metodika zpracování	13
3.1	Materiál a metodika zpracování teoretické části práce.....	13
3.2	Materiál a metodika zpracování praktické části práce.....	13
4	Současný stav řešené problematiky	15
4.1	Pojem kompetence	15
4.2	Rámcové vzdělávací programy pro obory středního vzdělávání	18
4.2.1	Kompetence absolventa.....	19
4.2.2	Klíčové kompetence	20
4.2.3	Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám ..	22
4.2.4	Odborné kompetence	24
4.3	Profil absolventa.....	26
4.4	Školní vzdělávací program	26
5	Praktická část a výsledky práce	28
5.1	Charakteristika zkoumané střední odborné školy	28
5.2	Školní vzdělávací program	29
5.2.1	Školní vzdělávací program pro obor Mechanik opravář motorových vozidel	29
5.2.2	Školní vzdělávací program pro obor Karosář	30
5.3	Metodologie šetření.....	30
5.3.1	Tvorba dotazníku	31
5.4	Prezentace a interpretace výsledků.....	32

6	Diskuze	50
7	Doporučení pro pedagogickou praxi	54
8	Závěr	55
9	Seznam použité literatury	56

Seznam obrázků

Obr. 1	Kompetence absolventa	Zdroj: vlastní	19
Obr. 2	Souvislost klíčových kompetencí se strategií školy	Zdroj: Kratochvílová (2006, s. 30, upraveno)	21
Obr. 3	Rozdělení podle pohlaví		32
Obr. 4	Představa o budoucnosti po skončení střední školy		33
Obr. 5	Znalost pojmu klíčová kompetence		34
Obr. 6	Názor na získání znalostí důležitých pro pracovní uplatnění		35
Obr. 7	Znalost možností uplatnění na trhu práce		36
Obr. 8	Pracovní zkušenost ze skutečné firmy		37
Obr. 9	Znalost průměrného platu zaměstnance firmy		38
Obr. 10	Znalost cíle v rámci profese		39
Obr. 11	Znalost práv a povinností zaměstnance		40
Obr. 12	Znalost práv a povinností zaměstnavatelů vůči zaměstnancům		41
Obr. 13	Znalost zákonů upravujících soukromé podnikání		42
Obr. 14	Znalost finančních nákladů na zahájení podnikání		43
Obr. 15	Znalost účetní agendy soukromého podnikatele		44
Obr. 16	Způsoby získávání zákazníků		45
Obr. 17	Schopnost účastnit se rekvalifikace		46
Obr. 18	Nejvhodnější způsob získávání nových informací		47

Obr. 19	Schopnost prezentovat své znalosti a dovednosti	48
Obr. 20	Ochota se celoživotně vzdělávat	49

Seznam tabulek

<i>Tab. 1</i>	<i>Rozdělení podle pohlaví</i>	32
<i>Tab. 2</i>	<i>Představa o budoucnosti po skončení střední školy</i>	33
<i>Tab. 3</i>	<i>Znalost pojmu Klíčové kompetence</i>	34
<i>Tab. 4</i>	<i>Názor na získání znalostí důležitých pro pracovní uplatnění</i>	35
<i>Tab. 5</i>	<i>Znalost možností uplatnění na trhu práce</i>	36
<i>Tab. 6</i>	<i>Pracovní zkušenost ze skutečné firmy</i>	37
<i>Tab. 7</i>	<i>Znalost průměrného platu zaměstnance firmy</i>	38
<i>Tab. 8</i>	<i>Znalost cíle v rámci profese</i>	39
<i>Tab. 9</i>	<i>Znalost práv a povinností zaměstnanců</i>	40
<i>Tab. 10</i>	<i>Znalost práv a povinností zaměstnavatele vůči zaměstnancům</i>	41
<i>Tab. 11</i>	<i>Znalost zákonů upravující soukromé podnikání</i>	42
<i>Tab. 12</i>	<i>Znalost finančních nákladů na zahájení podnikání</i>	43
<i>Tab. 13</i>	<i>Znalost účetní agendy soukromého podnikatele</i>	44
<i>Tab. 14</i>	<i>Způsoby získávání zákazníků</i>	45
<i>Tab. 15</i>	<i>Schopnost účastnit se rekvalifikace</i>	46
<i>Tab. 16</i>	<i>Nejvhodnější možnost získávání nových informací</i>	47
<i>Tab. 17</i>	<i>Schopnost prezentovat své znalosti a dovednosti</i>	48
<i>Tab. 18</i>	<i>Ochota se celoživotně vzdělávat</i>	49

1 Úvod

Absolventi odcházející ze středních odborných škol nebo ze středních odborných učilišť stojí po ukončení studia před závažným rozhodnutím, kterým je volba další vzdělávací nebo profesní dráhy. Jedná se o velmi náročné období, neboť se musí rozhodnout, zda budou dále studovat nebo začnou hledat zaměstnání, které odpovídá získané kvalifikaci a odbornosti. Pokud zvolí studium, svůj vstup na trh práce o několik let oddálí. Jestliže se však rozhodnou hledat zaměstnání, vstoupí přímo do reality trhu práce a velmi často čelí velkým zklamáním.

Již v průběhu studia by měli být žáci na tento rozhodovací proces dobře připraveni, což by jim měla zajistit střední odborná škola nebo střední odborné učiliště. Vzdělávání by mělo být vedeno tak, aby žáci chápali potřebnost rekvalifikace a celoživotního vzdělávání ve smyslu toho, že jde o zcela nezbytnou součást současného života. Zároveň by měla škola zajistit pro žáky dostatek informací o pracovním trhu, vést žáky k tomu, aby dokázali tyto informace nejen vhodně využívat, ale aby také získali dovednosti je sami vyhledávat, orientovat se v nich s konečným výsledkem, kterým je jejich vlastní uplatnění na pracovním trhu.

2 Cíle bakalářské práce

Bakalářská práce se zabývá problematikou klíčových kompetencí ve vztahu k názorům žáků na vybrané střední odborné škole. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou.

2.1 Cíle teoretické části práce

Cílem teoretické části je vymezení pojmu kompetence z obecného pohledu s návazností na kompetence absolventa a s konečným důrazem na klíčové kompetence. V rámci klíčových kompetencí se jedná o zaměření pouze na jednu z nich, a tou je **Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám**, která je v této části práce podrobně popsána. Dále jsou uvedeny vzájemné souvislosti mezi rámcovým vzdělávacím programem, školním vzdělávacím programem daného oboru a zkoumanou kompetencí.

2.2 Cíle praktické části práce

Cílem praktické části bakalářské práce je zmapovat názory žáků třetího ročníku vybrané střední odborné školy oboru Mechanik opravář motorových vozidel a oboru Karosář na osvojení si jedné z osmi klíčových kompetencí, kterou je Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. Oba obory jsou zakončeny výučním listem. Důvodem pro zkoumání uvedené problematiky je myšlenka, že právě Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám hraje v současné společnosti velmi důležitou úlohu ve vztahu k možnostem uplatnění absolventů na pracovním trhu. To znamená, že dobré osvojení této kompetence může žákům výrazně pomoci při uplatňování na pracovním trhu nebo naopak nedostatečné osvojení jim tuto situaci může ztížit. Na základě zjištěných výsledků je navrženo doporučení pro pedagogickou praxi.

3 Materiál a metodika zpracování

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Pro každou z těchto částí byla použita jiná metodika, která měla umožnit dosáhnout stanovených cílů.

3.1 Materiál a metodika zpracování teoretické části práce

Materiálem pro zpracování teoretické části byly odborné publikace, pedagogické dokumenty, časopisecké články, legislativa, internetové zdroje, které byly shromážděny a prostudovány. Informace získané z výše uvedených zdrojů byly vypisovány a poté vzájemně srovnávány. U vybraných textů byla provedena analýza a syntéza, což vedlo k sestavení konečného textu teoretické části práce. Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že v rámci teoretické části bakalářské práce byly použity metody, studium odborných zdrojů, tvorba výpisků, analýza, vzájemné srovnávání a syntéza.

3.2 Materiál a metodika zpracování praktické části práce

Praktická část práce vyhodnocuje získaná data, kde cílovou skupinou byli žáci třetího ročníku střední odborné školy oboru vzdělání Mechanik opravář motorových vozidel a oboru Karosář zakončený výučním listem.

Zvolenou metodou průzkumného šetření bylo dotazování a jako nástroj byl sestaven dotazník, který byl předložen výše uvedeným respondentům. Prostřednictvím dotazníku byly zjišťovány názory respondentů na osvojení si klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. To znamená, pohled na to, jak budoucí absolventi vnímají úroveň získané kompetence, jejíž osvojení by mělo vést k větší sebejistotě při ucházení se o pracovní místo nebo při zahajování vlastní podnikatelské činnosti. Takto získané údaje byly analyzovány a vyhodnoceny pro-

střednictvím jednoduchých statistických metod. Na základě zjištěných výsledků bylo formulováno doporučení pro pedagogickou praxi.

4 Současný stav řešené problematiky

4.1 Pojem kompetence

Reforma, která ve školství stále probíhá, sebou přinesla mnoho nových konceptů a pojmů. Jedním z nich je pojem „kompetence.“ Co vlastně pojem kompetence znamená? Vymezení obsahu tohoto pojmu prošlo vývojem. Mezi manažery se jedná spíše o pravomoce k určitým úkonům v rámci profese. Ve školství jsou kompetence brány jako výstupní kategorie, která v sobě obsahuje znalosti, dovednosti a postoje. Pojem kompetence je součástí kurikulárních dokumentů, především rámcových vzdělávacích programů, které představují státní úroveň pro jednotlivé vzdělávací stupně. Pro střední odborné školství uvedený pojem zahrnuje kompetence absolventa, které jsou rozděleny na klíčové kompetence a odborné kompetence. V této souvislosti Veteška a Tureckiová (2008) uvádí, že poté, co se kompetence staly významnou součástí vzdělávací strategie České republiky a navázaly na vývoj evropské vzdělávací politiky, byla i u nás dokončena implementace přístupu ke vzdělávání a učení podle kompetencí do systému celoživotního učení a vzdělávání.

V odborné literatuře je pojem kompetence definován různými způsoby. Průcha (2009) uvádí, že pojem kompetence v šedesátých letech minulého století zavedl do vědeckého diskurzu Chomsky, který ho definoval jako mentální schopnost rodilého mluvčího vytvářet nekonečné množství vět příslušného jazyka. Průcha dále zdůrazňuje užitečnost pojmu kompetence pro pedagogiku, která vychází z chápání kompetence jako předpokladu pro reálnou činnost jednotlivců.

Armstrong (2002) vidí obsah pojmu kompetence především v tom, co by lidé měli být schopni dělat v rámci své profese. Autor rozlišuje následující typy kompetencí:

- **behaviorální nebo personální (osobní) kompetence** jsou považovány za základní vlastnosti jedinců, jež přinášejí do svých pracovních rolí (tzv. měkké dovednosti),

- **kompetence založené na práci nebo povolání** se týkají očekávání na pracovišti norem a výstupů, které se očekávají od lidí vykonávajících specifické role,
- **druhov é, základní a specifické kompetence** mají všichni lidé v určitém povolání, nezávisle na organizaci. Vztahují se na určitá pracovní místa nebo kategorie zaměstnanců (např. manažeři, vědci, sekretářky).

Rovnítko mezi pojem kompetence a pravomoc dává Koubek (2009), protože kompetenci vidí jako možnost nebo povinnost vykonávat určitou činnost a samostatně o ní rozhodovat. Koubek současně pojem kompetence uvádí do souvislostí s pojmem odpovědnost, kde klade důraz na jejich vzájemnou vyváženost.

Za velmi výstižnou lze považovat definici Everarda a Morise (1996, in Eger 2006, s.198). „*Kompetenci chápeme jako kombinaci znalostí a dovedností se schopností jejich využití v konkrétní situaci v praxi. Mohou obsahovat motivy, očekávání a hodnoty jako aspekty sebeřízení a vztahují se k výkonnosti člověka i jeho možnému úspěšnému nasazení či uplatnění při řešení určité činnosti, úkolu či problému.*“

S výše uvedenou definicí se ztotožňují i Průcha a Veteška (2012), neboť uvádějí, že pojem kompetence svým rozsahem pokrývá jak vědomosti, dovednosti a schopnosti, tak i postoje a hodnoty. Veteška a Tureckiová (2008) charakterizují kompetenci jako jedinečnou schopnost člověka úspěšně jednat a dále rozvíjet svůj potenciál na základě využití vlastních zdrojů. Podle autorů se jedná o dovednosti, které umožní zvládnout různé úkoly v jednotlivých životních situacích, které jsou spojeny s možností a ochotou rozhodovat a nést za svá rozhodnutí odpovědnost. Podle Průchy (2009) jsou kompetence v české i zahraniční odborné literatuře vymezovány několika způsoby. Buď jsou formulovány prostřednictvím definic, nebo je v kurikulárních dokumentech popsán obsah jednotlivých kompetencí. V některých zdrojích se jsou kompetence charakterizovány jako cílové kategorie, tedy výstupy daného vzdělávání.

Na tyto myšlenky navazují Belz a Siegrist (2001), kteří definují kompetence jako základní myšlenkové operace, které jsou předpokladem kognitivního zvládnání nejrůznějších situací a požadavků. S tímto souhlasí Durda (2007), neboť vymezuje kompetence jako specifické znalosti, dovednosti a návyky, které se vztahují k určitým situacím.

Definice kompetencí je uvedena i v dokumentu TESE (2006 in Průcha, 2009), kde je uvedeno, že jde o schopnost uplatňovat vědomosti, dovednosti v běžných i nových situacích. Pojem kompetence je zde považován za synonymum pojmu způsobilost. Dále jsou kompetence rozděleny na několik podřazených termínů, jako jsou „komunikační kompetence“, „minimální kompetence“, „sociální kompetence.“

Slovníkovému vymezení pojmu kompetence se věnují Průcha, Walterová a Mareš (2009), kteří hovoří o pedagogickém pojetí tohoto pojmu. Podle nich jde o schopnost, dovednost, způsobilost úspěšně realizovat nějaké činnosti, řešit určité úkoly, především v pracovních nebo běžných životních situacích. S touto definicí se ztotožňuje Švarcová (2005), která uvádí, že kompetence jsou chápány jako soubory osvojených poznatků, dovedností a rozvinutých schopností k výkonu určité činnosti. Vališová a Kasíková (2011) dále uvádí, že kompetence se rozdělují na kompetence učitele a kompetence žáka. U obou kompetencí se podle autorek jedná o soubor vědomostí, dovedností, postojů a hodnot. Kompetence učitele se vztahují k profesní, obsahové a osobnostní složce standardu učitele. Kompetence žáka jsou zaměřeny na osobní rozvoj a uplatnění v životě s důrazem na vybavení klíčovými kompetencemi, které tvoří základ celoživotního učení a umožňují vstup do samostatného života a poté i do pracovního procesu.

Pojem kompetence je podrobně rozebrán i v základních kurikulárních dokumentech jako jsou Rámcové vzdělávací programy pro obory středního odborného vzdělávání, které představují státní úroveň těchto dokumentů, a na které navazují školní vzdělávací programy jednotlivých středních odborných škol. Následující část textu bude zaměřena na pojem kompetence z pohledu jmenovaných kurikulárních dokumentů.

4.2 Rámcové vzdělávací programy pro obory středního vzdělávání

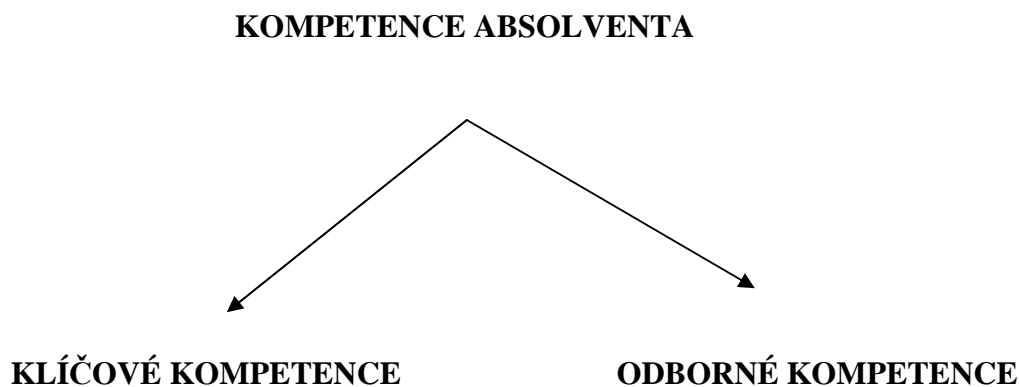
V předcházejícím textu bylo uvedeno, mezi významné české kurikulární dokumenty patří Rámcové vzdělávací programy pro obory středního odborného vzdělávání (dále jen RVP), které se poměrně podrobně věnují vymezení pojmu kompetence. RVP uvádí, že tento pojem se uplatňuje v české i v zahraniční pedagogice, kde se snaží postihnout cíl vzdělávání. V RVP pro střední odborné vzdělávání se uvádí, že získání kompetence není jen osvojení poznatků a dovedností, ale i vytvoření způsobilostí potřebných pro život nebo pro výkon povolání. V rámci RVP je pojem kompetence chápán jako znalosti, dovednosti, postoje a s nimi související hodnotové orientace, které jsou předpokladem pro výkon určité činnosti žáka. Je ho tedy možné chápat jako schopnost žáka něco dělat nebo jednat určitým způsobem. RVP pro střední odborné vzdělávání kompetence označuje jako kompetence absolventa, který je zastřešujícím označením pro klíčové kompetence a odborné kompetence (Rámcové vzdělávací programy....2007).

Nad problémy spojené se zavedením kompetencí do vzdělávání se zamýšlí Průcha (2009). Pokouší se o vysvětlení vztahu mezi znalostmi a kompetencemi, jaká část populace žáků má plánované kompetence získat a v jaké míře a kvalitě a jakým způsobem hodnotit osvojení kompetencí u žáků. Pokud se týká hodnocení úrovně osvojení jednotlivých kompetencí, Průcha klade otázku, zda učitelé jsou dostatečně vybaveni k tomu, aby objektivně tuto situaci dokázali posoudit. Zároveň dodává, že by museli mít k dispozici prakticky aplikovatelné diagnostické prostředky vzdělanostního rozvoje žáků, aby dosaženou úroveň mohli posoudit, a to je podle názoru autora v současné době nereálné. A tady považuji za důležité upozornit na souvislost s cílem praktické části bakalářské práce, která si klade za cíl poznání názorů žáků třetích ročníků středních odborných škol na stupeň osvojení jedné z klíčových kompetencí, jakou je **Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám**. Jedná se tedy o poznání subjektivního vnímání žáků budoucích absolventů, na jaké úrovni si oni samotní výše uvedenou kompetenci dokázali

osvojit. Zájem o zkoumání osvojení kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám vychází už z obecných cílů středního vzdělávání, které jsou uvedeny v RVP a následně jsou podrobně rozpracovány. Obecné cíle jsou součástí požadovaných kompetencí absolventa, jsou uvedeny v charakteristice RVP. Záměrem obecných cílů středního odborného vzdělávání je příprava žáka na úspěšný, smysluplný a odpovědný osobní, občanský i pracovní život v podmínkách měnícího se světa (Rámcové vzdělávací programy....2007).

4.2.1 Kompetence absolventa

Jak již bylo řečeno, podle Rámcového vzdělávacího programu pro obory středního vzdělávání klíčové kompetence společně s odbornými kompetencemi tvoří kompetence absolventa (obr.1). V RVP jsou uváděny každé samostatně, ale nelze je od sebe oddělit, neboť se obsahově prolínají a vzájemně na sebe navazují. Kašparová (2007) k tomuto uvádí, že kompetence vyjadřují způsobilost k jednání a k činnosti nikoli pouhé znalosti, které je možné označit jako soubor poznatků. Podle autorky se jedná o způsobilost absolventa na výstupu ze školy.

Obr. 1 Kompetence absolventa

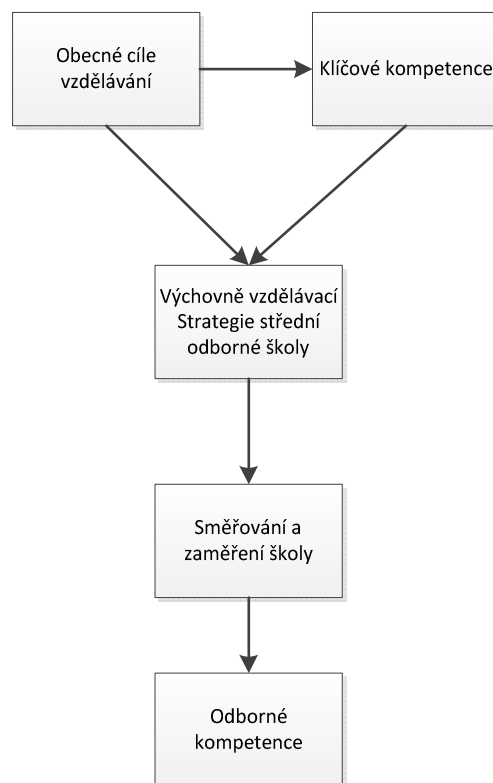
Zdroj: vlastní

4.2.2 Klíčové kompetence

Podle Průchy, Walterové a Mareše (2009) jsou klíčové kompetence soubor vědomostí, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jednotlivce ve společnosti. Autoři uvádí, že klíčové kompetence mají univerzální charakter. Tyto kompetence nejsou vázány na jednotlivé vyučovací předměty, jejich úkolem je vytvořit obecný základ vzdělávání. Klíčové kompetence jsou v rámci vzdělávání stále rozvíjeny a to prostřednictvím vzdělávacího obsahu, aktivit nebo činností, které jsou ve škole realizovány. Proces rozvoje klíčových kompetencí rovněž velmi úzce souvisí s celoživotním vzděláváním.

Jezberová (2011) tuto definici dále rozvíjí, neboť říká, že jde o soubor vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou důležité pro osobní postoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti, budoucí uplatnění v pracovním i mimo pracovním životě i pro další vzdělávání. Stejný postoj k této problematice zaujímají i Berz a Siegrist (2001). Klíčové kompetence považují za schopnost člověka v určité situaci přiměřeně jednat, a to vždy tak, aby každý jedinec byl v souladu sám se sebou. Podle autorů klíčové kompetence zahrnují celé spektrum kompetencí přesahujících hranice jednotlivých odborností.

Vztahem klíčových kompetencí k pracovnímu uplatnění jednotlivce se zabývají Veteška a Tureckiová (2008). Jejich pojednání se vztahuje k orientaci na trh práce, i když upozorňují, že klíčové kompetence nemají přímý vztah ke konkrétnímu pracovnímu místu, protože představují pouze „obecnější kvalifikace“, jejich osvojení má velký význam pro absolventy středních škol. Beneš (2005) k tomu dodává, že k podpoře rozvoje klíčových kompetencí by měla přispět především změna stylu výuky ve školách, protože rozvíjení kompetencí je založeno především na aktivitách, nikoliv jenom na vědomostech. Kratochvílová (2006) upozorňuje na úzkou souvislost klíčových kompetencí s obecnými cíli vzdělávání a s vzdělávací strategií jednotlivých škol, která je rozhodujícím faktorem určení směřování a zaměření školy. S tím zcela souhlasí Kašparová (2007), která uvádí, že klíčové kompetence rozvíjejí obecné předpoklady žáků a jejich občanské vědomí.

Obr. 2 Souvislost klíčových kompetencí se strategií školy Zdroj: Kratochvílová (2006, s. 30, upraveno)

V RVP se uvádí, že klíčové kompetence pro obory středního vzdělávání se odvíjejí od Evropského referenčního rámce klíčových kompetencí pro celoživotní vzdělávání a měly by mít návaznost na klíčové kompetence RVP pro základní vzdělávání. Mezi konkrétní klíčové kompetence oborů středního odborného vzdělávání patří:

- kompetence k učení,
- kompetence k řešení problémů,
- komunikační kompetence,
- personální a sociální kompetence,
- občanské kompetence a kulturní povědomí,
- kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám,
- matematické kompetence,
- kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi.

Každá z výše uvedených kompetencí má v RVP uvedený stručně směr, jakým se má vzdělávání ubírat a poté je bodově zpracován obsah každé z nich. Jak již bylo v předcházejícím textu uvedeno, bakalářská práce je zaměřena na kompetenci k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, která je předmětem průzkumného šetření. Zdrojem pro popis této klíčové kompetence je RVP pro obory středního odborného vzdělávání (Rámcové vzdělávací programy....2007).

4.2.3 Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám

Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám je stěžejní pro průzkumné šetření předkládané bakalářské práce. Uváděná kompetence je jednou z osmi klíčových kompetencí, které jsou popsány v RVP. Důvodem pro její výběr do průzkumného šetření byla myšlenka, že jedním z hlavních zájmů absolventů střední odborné školy je uplatnění na pracovním trhu a právě plnohodnotné osvojení si této kompetence by mělo budoucím absolventům středních odborných škol a středních odborných učilišť pomoci v samostatném rozhodování o dalším směřování jejich následující profesní dráhy.

Osvojení kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám by mělo přispět k tomu, aby se absolventi na trhu práce lépe orientovali, dokázali vyhledávat informace a pracovat s nimi tak, aby směřovali k možnému uplatnění na trhu práce na pozici zaměstnance nebo osoby samostatně výdělečně činné.

V RVP pro učební obor Mechanik opravář motorových vozidel je uvedeno, že absolventi, kteří si osvojí kompetenci k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám by měli být schopni optimálně využívat svých osobnostních a odborných předpokladů pro úspěšné uplatnění na trhu práce. Měli by být připraveni pracovat na svém růstu a na rozvoji své profesní kariéry. Žáci středních odborných škol by měli být vedeni k pochopení potřeby a významu celoživotního učení. Což znamená, že by si měli vytvořit odpovědný postoj k vlastní profesní budoucnosti a tedy i k dalšímu vzdělávání. Z toho

vyplývá pro učitele nezbytnost zaměření se na vysvětlování významu celoživotního učení a v té souvislosti vedení žáků k připravenosti přizpůsobovat se měnícím se pracovním podmínkám.

Žáci by měli být schopni vytvořit si přehled o reálných možnostech uplatnění na trhu práce v rámci svého oboru. Získat schopnost zodpovědně rozhodovat o své budoucí profesní nebo vzdělávací dráze. Jednou ze základních dovedností by se rozhodně měla stát schopnost vytvořit si reálný profesní cíl, o který bude po skončení školy již jako absolvent usilovat. Za podstatné znalosti, na jejichž základě lze činit zodpovědné rozhodnutí, je možné považovat informace o pracovních a platových podmínkách zaměstnanců nebo o požadavcích zaměstnavatelů na pracovníky. Každý absolvent by měl umět vše srovnat se svými představami a očekáváním vztahujícím se k jeho vlastní pracovní budoucnosti.

Učitelé by měli žáky vést k tomu, aby chápali význam a nutnost jejich vlastní aktivity nejen v oblasti pracovního práva, ale i v pravidelném získávání a vyhodnocování informací o pracovních a vzdělávacích příležitostech. To znamená, že by se žáci měli orientovat se v obecných právech a povinnostech nejen zaměstnanců, ale i zaměstnavatelů. Žáci by měli znát, kde a jakým způsobem je možné využít poradenských a zprostředkovatelských služeb, a to jak v pracovní, tak i ve vzdělávací oblasti. Tyto služby by se žáci měli naučit využívat již v době svého studia na střední odborné škole a poté si tuto dovednost plynule přenést i do svého profesního života.

Jako naprostou nezbytnost lze považovat získání schopnosti vhodné komunikace s potenciálními zaměstnavateli. Pro budoucí absolventy je velmi důležité, aby dokázali zcela jasně rozlišovat mezi pozicí zaměstnavatel a zaměstnanec, a tomu dokázali přizpůsobit vlastní komunikaci, jednání a chování. Během studia na střední odborné škole by měli žáci také získat schopnost vhodně prezentovat svůj odborný potenciál a cíle, a to nejen při komunikaci s potenciálními zaměstnavateli, ale všude tam, kde budou představovat sami sebe, své znalosti a dovednosti.

Osvojení si kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám předpokládá získání přehledu a porozumění v oblasti soukromého podnikání. Jedná se o pochopení zásad soukromého podnikání, o orientaci v právních, ekonomických, administrativních, osobnostních a etických aspektech podnikání. Žáci by měli dokázat reálně odhadnout své vlastní schopnosti proto, aby se stali osobou samostatně výdělečně činnou. Měli znát všechny klady a zápory, které tato činnost přináší nebo může přinést. Měli by proniknout do základů právní oblasti soukromého podnikání, aby dokázali předejít možným problémům, vznikajícím z neznalosti potřebných zákonů a vyhlášek. Absolventi středních odborných škol by měli dokázat najít a reálně posoudit podnikatelské příležitosti v souladu s realitou tržního prostředí a svými předpoklady a dalšími možnostmi (Rámcové vzdělávací programy....2007).

V RVP pro učební obor Karosář je klíčová kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám popsána obdobným způsobem jako u přecházejícího učebního oboru. Důraz je opět kladen na schopnost optimálního využití osobnostních a odborných předpokladů pro úspěšné uplatnění ve světě práce, pro budování a rozvoj profesní kariéry s odkazem na nutnost celoživotního učení (Rámcové vzdělávací programy....2008).

4.2.4 Odborné kompetence

Podle RVP pro obory středního vzdělávání (2007) se odborné kompetence u jednotlivých oborů vztahují k výkonu pracovních činností, vyjadřují profesní profil absolventa daného oboru vzdělávání a jeho způsobilosti pro výkon povolání. Odborné kompetence vycházejí z kvalifikačních požadavků na výkon konkrétního povolání. Jedná se o soubor odborných vědomostí, dovedností, postojů a hodnot, které jsou nutné pro výkon pracovních činností v daných povoláních. To potvrzuje i názor Kašparové (2007), která uvádí, že odborné kompetence se vztahují přímo k oboru vzdělání a příslušné kvalifikaci.

Získání odborných kompetence podle RVP pro obor vzdělání 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel (2007) by mělo absolventovi umožnit zvládnout především provádění montáží, opravy a seřízení vozidel. To znamená, že budou nejen zvládat přípravu a organizaci svého pracoviště, orientovat se v technických výkresech, volit vhodné strojírenské materiály a technologické postupy nebo identifikovat příčiny závad u vozidel, ale zvládnou i běžné a středně náročné opravy vozidel, dokáží zpracovat příjmovou a následnou dokumentaci nebo prokáží odbornou připravenost k řízení motorových vozidel skupiny C. Důležitou součástí odborných kompetencí je i dodržování bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci v souvislosti s usilováním o nejvyšší kvalitu práce, výrobků a služeb. Získají i dovednosti k ekonomickému nakládání s materiály, energiemi a odpady, které je v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje. (Rámcové vzdělávací programy.... 2007). Strategii trvale udržitelného rozvoje popisuje Moldan (2009, s. 94) jako: „*Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí naplnění potřeb současné generace, aniž by byla ohrožena možnost naplnění potřeb generací příštích.*“

Odborné kompetence podle RVP pro obor vzdělání 23-55-H/02 Karosář směřují k zvládnutí nejen oprav a montáží karoserií aut, ale také k získání dovedností zhotovování pomocných dílenských náčrtů částí karoserií a vypočítávání rozměrů dílů a spotřeby materiálu k jejich výrobě. Absolvent tohoto oboru by měl zvládat i na úpravu povrchu karoserií, včetně výměny oken a montáže doplňkové výbavy. Odborné kompetence zahrnují i schopnost celkové kontroly vozidla a prokázání odborné připravenosti k řízení motorových vozidel skupiny B a svářečských dovedností. Stejně jako u předcházejícího oboru je kladen důraz na dodržování bezpečnostních pravidel při práci a ochraně zdraví (Rámcové vzdělávací programy.... 2008).

4.3 Profil absolventa

Profil absolventa má největší význam ve zmapování schopností a dovedností žáka, aby mohl být zajištěn maximální rozvoj budoucích schopností každého jedince ve vztahu k přípravě pro jeho budoucí výkon pracovní činnosti. Profil absolventa úzce souvisí s kompetencemi absolventa, neboť jak doporučuje Kašparová (2007) při tvorbě profilu absolventa je nutné vyjít ze záměrů dané školy. Výčet kompetencí absolventa musí být v souladu se zaměřením školy, s její koncepcí a také s obsahem školního vzdělávacího programu pro daný obor (dále jen ŠVP). V ŠVP by měl být formulován stručně, výstižně, a především reálně. Rozhodně by měl být popsán srozumitelným jazykem, protože zajímá žáky, jejich rodiče, potenciální zaměstnavatele budoucích absolventů a všechny další sociální partnery dané školy. Na základě výše uvedeného, je možné konstatovat, že profil absolventa tvoří nejvýznamnější část každého ŠVP a je velmi úzce propojen s kompetencemi absolventa (Rámcové vzdělávací programy....2007).

4.4 Školní vzdělávací program

Podle Kratochvílové (2009) školní vzdělávací program (ŠVP) patří mezi nejvýznamnější dokumenty každé školy. ŠVP plní mimo jiné i informační funkci. To znamená, že veřejnost a případní zájemci o studium na dané škole se mohou seznámit s její vzdělávací nabídkou a případně se rozhodnout zahájit na této škole studium. Jak již bylo uvedeno Profil absolventa je důležitou součástí ŠVP, neboť je považován za jeho výchozí část, ze které se odvíjí vše ostatní. Měly by zde být popsány možnosti uplatnění absolventa daného oboru. Poté by všechno mělo směřovat k osvojení si jednotlivých klíčových kompetencí, které pomohou k dosažení cíle, popsaného v Profilu absolventa. Pro tyto účely se jako velmi významná jeví právě kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, která byla podrobně popsána v kapitole 4.2.3 a to pro oba obory, kterými jsou Mechanik, opravář motorových vozidel a Karosář.

V rámci ŠVP jednotlivých středních odborných škol by měla být výše uvedená kompetence podrobně rozpracovaná s jasně naznačenými cestami, kterými může absolvent

dospět k jejímu osvojení. Pokud žák během studia získá tuto klíčovou kompetenci, mělo by mu to výrazně usnadnit zaujmout pracovní pozici nejen zaměstnance, ale i podnikatele v daném oboru.

5 Praktická část a výsledky práce

5.1 Charakteristika zkoumané střední odborné školy

Jedná se o střední odbornou školu se zaměřením na silniční dopravu. V areálu školy se nachází veškeré zázemí jak pro teoretickou výuku, tak dílny pro praktické vyučování. Vyučuje se zde několik tříletých učebních oborů zakončených výučním listem jako je Mechanik opravář motorových vozidel, Karosář a Autolakýrník. Dále se zde vyučují čtyřleté studijní obory zakončené maturitní zkouškou. Jde o obor Autotronik a obor Dopravní prostředky se zaměřením na provoz a údržbu motorových vozidel. Průzkumné šetření bylo zaměřeno na žáky 3. ročníku studující tříletý učební obor Mechanik opravář motorových vozidel a učební obor Karosář.

Výuka na vybrané škole začala již v roce 1946 v areálu bývalé autoopravny. Výuku tehdy vedl jeden samostatný mistr. V padesátých letech došlo ke sloučení několika provozoven a výuka byla zkrácena ze tří let, jen na dva roky. Vzniklo odborné učiliště dopravní a opět se začalo vyučovat ve tříletých cyklech. V osmdesátých letech se změnilo odborné učiliště na střední odborné učiliště se zaměřením na dopravu. Po roce 1991 se výuka na vybrané škole výrazně rozšířila. K původně vyučovanému jedinému oboru Automechanik se začaly vyučovat další čtyři učební obory Klempíř, Autoelektrikář, Lakýrník a Prodavač motorových vozidel. V té době se také zavedl nový čtyřletý studijní obor Silniční doprava, který byl ukončený maturitní zkouškou. Také byla zavedena možnost dvouleté nástavby pro absolventy z učebních oborů. Střední odborná škola několikrát změnila své působiště. Důvodem přestěhování byla potřeba větších prostor pro rozšiřující se vzdělávací nabídku školy, a tím i zvyšující se počet žáků.

5.2 Školní vzdělávací program

5.2.1 Školní vzdělávací program pro obor Mechanik opravář motorových vozidel

Vzhledem k záměru bakalářské práce v této části textu jsou uvedeny informace týkající se školních vzdělávacích programů daných oborů, které souvisejí s kompetencemi absolventa.

Školní vzdělávací program pro obor Mechanik opravář motorových vozidel byl vytvořen na základě rámcového vzdělávacího programu pro stejnojmenný obor vzdělání. Tento ŠVP dostal název Automechanik. Jedná se o tříletý učební obor s výučním listem. Profil absolventa obsahuje popis uplatnění absolventa v praxi a popis očekávaných výsledků vzdělávání absolventa. Uplatnění absolventa v praxi je zaměřeno na schopnost samostatné činnosti v oblasti údržby, diagnostiky a oprav motorových vozidel. Absolvent může najít uplatnění ve firmách, které se zabývají opravami osobních, nákladních nebo jednostopých motorových vozidel.

K očekávaným výsledkům vzdělávání absolventa se v ŠVP uvádí výčet všeobecných kompetencí, odborných kompetencí, odborných kompetencí obecněji vyžadovaných a klíčových kompetencí. Všeobecné kompetence jsou zde popsány ve smyslu dovedností důležitých pro běžný život člověka, jako je např. vytvořit si pozitivní hodnotovou orientaci, být připraven na aktivní účast v demokratické společnosti, pochopit vzájemnou souvislost jevů v přírodě nebo chápat význam zdravého způsobu života apod.

Odborné kompetence se zaměřují na podrobný popis všech činností, které souvisejí s odbornou způsobilostí v daném oboru, např. ovládá odbornou terminologii, provádí montáž a demontáž částí motorových vozidel nebo dodržuje technologickou a pracovní kázeň apod. Odborné kompetence obecněji vyžadované směřují k tomu, aby absolvent daného oboru si uvědomoval odpovědnost za výsledky své práce, byl schopen dodržo-

vat požadavky kladené na bezpečnost práce, hygienu a ochranu zdraví při práci a byl schopen se přizpůsobit měnícím se podmínkám na trhu práce.

Pokud se týká klíčových kompetencí, ŠVP daného oboru zmiňuje čtyři z nich. První je Komunikativní kompetence, dále Personální kompetence, Sociální kompetence a Občanská kompetence. Kompetenci k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám tento ŠVP neřeší, ani v žádné další kapitole, či podkapitole se o ni nezmiňuje.

5.2.2 Školní vzdělávací program pro obor Karosář

Školní vzdělávací program pro obor Karosář byl vytvořen na základě rámcového vzdělávacího programu pro stejnojmenný obor vzdělání. Tento ŠVP dostal název Autoklempíř. Jedná se o tříletý učební obor s výučním listem. Profil absolventa je orientován také na popis uplatnění absolventa v praxi a na popis očekávaných výsledků vzdělávání. Lze říci, že profil absolventa přesně odpovídá linii rámcového vzdělávacího programu pro daný obor, který je popsán v kapitole 4.2.4. Profil absolventa je uzavřen konstatováním, že žák po ukončení studia může najít uplatnění jako zaměstnanec ve firmách zabývajících se opravami motorových vozidel nebo má možnost samostatného podnikání v oboru. Z důvodu zachování anonymity a dodržení etických pravidel průzkumu není u obou ŠVP uváděn tvůrce.

5.3 Metodologie šetření

Průzkumné šetření je založeno na metodě dotazování prostřednictvím techniky dotazníku, který byl předložen žákům třetího ročníku oboru Mechanik opravář motorových vozidel a oboru Klempíř. Cílem bylo zjistit, zda oslovení žáci mají znalosti a dovednosti, které vyplývají z obsahu klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. Průzkumného šetření se účastnilo 60 respondentů. Dotazník byl respondentům předložen osobně, žáci byli seznámeni se způsobem jeho vyplnění a byly vysvětleny případné nejasnosti. Návratnost vyplněných dotazníků byla 100%. Respon-

dentům při vyplňování dotazníku byla zajištěna anonymita. Po vyhodnocení získaných dat dotazníku byly vytvořeny závěry a doporučení pro pedagogickou praxi.

5.3.1 Tvorba dotazníku

Před uvedením popisu jednotlivých otázek v dotazníku je vysvětlen samotný důvod předložení dotazníku žákům. V rámci průzkumného šetření se jedná o žáky třetího ročníku učebního oboru Mechanik opravář motorových vozidel a oboru Karosář. Vzhledem k současné situaci na pracovním trhu by mělo být prioritou každé střední odborné školy vedení žáků k tomu, aby byli schopni se na trhu práce orientovat a během studia si vytvořit představu o své profesní nebo další studijní budoucnosti. V tomto směru byl sestavován i dotazník, který měl umožnit zjištění, jak jsou na tom oslovení respondenti se získáním potřebných znalostí a dovedností, které by měly vést nejen k jejich uplatnění na trhu práce, ale i k reálnému posouzení jejich vlastních možností směřujících k dalšímu studiu ve smyslu celoživotního vzdělávání.

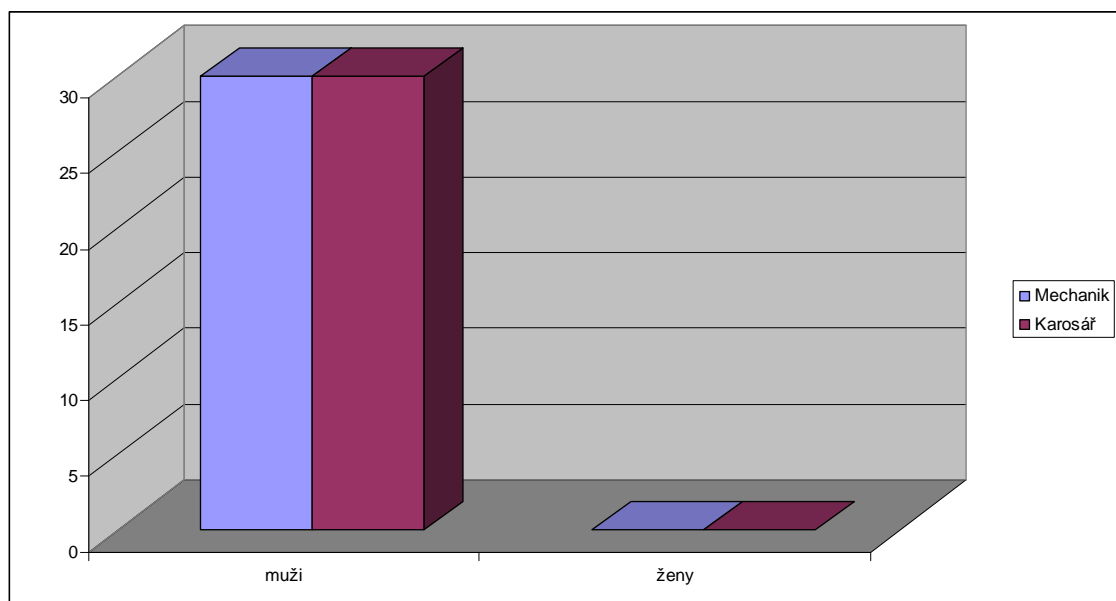
Dotazník se skládá z osmnácti otázek, které směřovaly především ke zjištění jejich vlastního názoru na zkoumanou problematiku. Začátek dotazníku tvoří identifikační otázka. V hlavní části dotazníku jsou otázky zaměřené na skutečnou situaci v problematice zabývající se podrobně obsahem Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. Dotazník je uzavřen otázkou na ochotu se celoživotně vzdělávat. Otázky dotazníku jsou převážně uzavřené, tři jsou polouzavřené. Pelikán (1998) uvádí, že polouzavřené otázky nabízejí varianty odpovědí, ale zároveň vytváří prostor pro vlastní volbu. Tato možnost byla využita u otázky, která sleduje představy žáků o jejich budoucnosti, konkrétní zkušenost žáků s prací v reálné firmě a zdrojů k získávání informací. Záměrem bylo dát respondentům možnost volného vyjádření.

5.4 Prezentace a interpretace výsledků

Otázka č. 1 Pohlaví

Tab. 1 Rozdělení podle pohlaví

	Mechanik	Karosář
muži	30	30
ženy	0	0

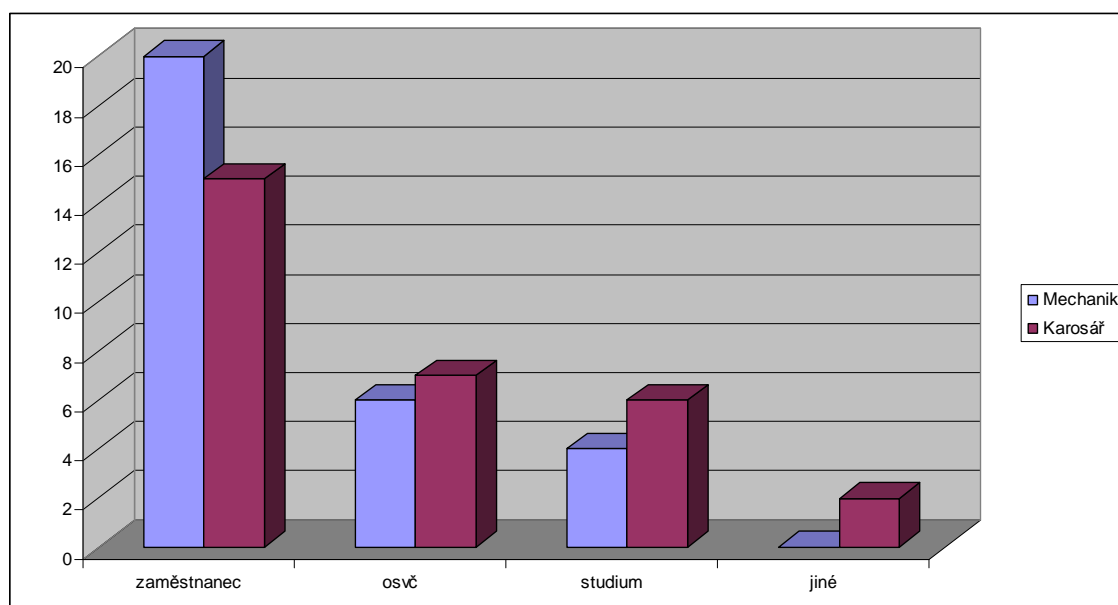
Obr. 3 Rozdělení podle pohlaví

Skupinu oslovených respondentů tvořili pouze muži, a to v počtu 60. Žádné ženy se mezi nimi nevyskytovaly. Toto zjištění odpovídá reálnému stavu v rámci profese týkající se oprav motorových vozidel, který většinou je doménou mužů.

Otázka č.2 **Označte jednu možnost, která nejvíce odpovídá Vaším představám o budoucnosti po skončení střední školy**

Tab. 2 Představa o budoucnosti po skončení střední školy

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
zaměstnanec	20	66,7	15	50
OSVČ ¹	6	20	7	23,3
pokračování ve studiu	4	13,3	6	20
jiné	0	0	2	6,7

Obr. 4 Představa o budoucnosti po skončení střední školy

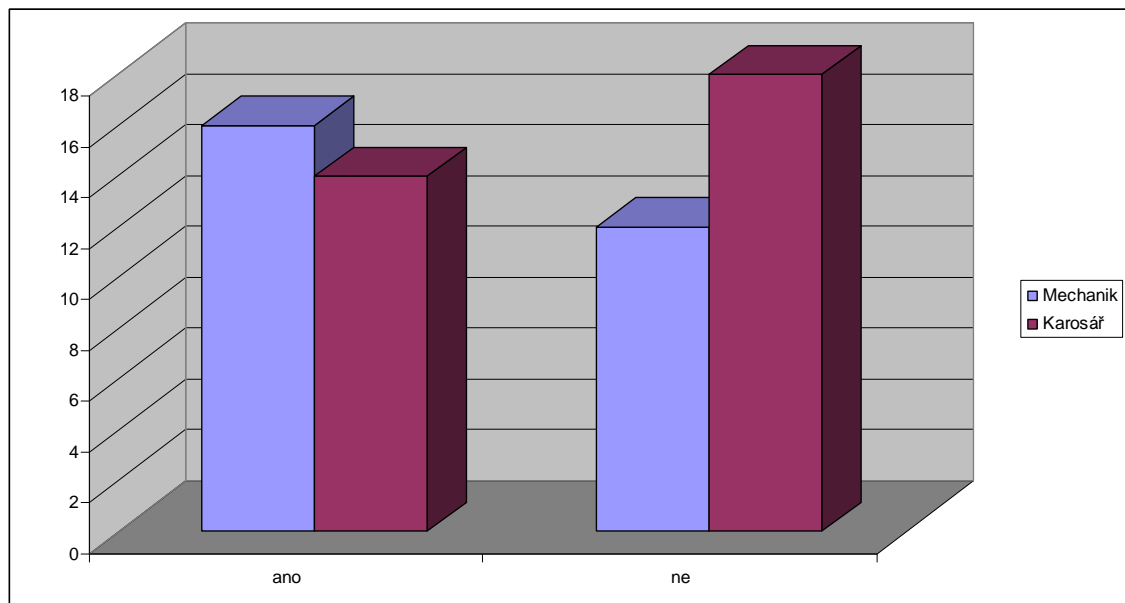
Z uvedené tabulky a grafu vyplývá, že převážná většina respondentů uvažuje o budoucím povolání na pozici zaměstnance, a to u obou oborů. Pro samostatné podnikání a pokračování ve studiu se rozhoduje pouze 20% respondentů. Jinou představu mají pouze dva žáci oboru Karosář, kteří uvažují o práci v zahraničí, a to i v případě, že nebude souviset s jejich vystudovanou profesí.

¹ OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

Otázka č.3 **Znáte pojem Klíčové kompetence?**

Tab. 3 Znalost pojmu Klíčové kompetence

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
ano	16	53,3	12	40
ne	14	46,6	18	60

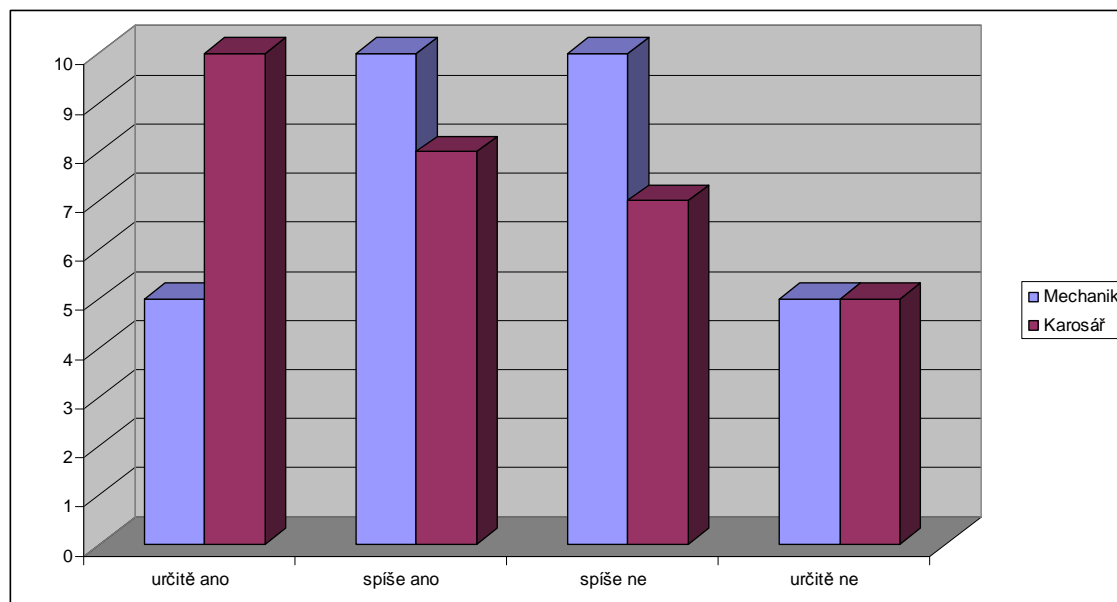
Obr. 5 Znalost pojmu klíčová kompetence

Na otázku, která zjišťuje znalost pojmu Klíčové kompetence, nadpoloviční většina žáků oboru Mechanik odpovídá kladně. Většina žáků z oboru Karosář se přiznává, že tento pojem nezná.

Otázka č.4 Myslíte, že jste si během studia osvojil/a znalosti a dovednosti, které Vám pomohou v pracovním uplatnění po skončení studia?

Tab. 4 Názor na získání znalostí důležitých pro pracovní uplatnění

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	5	16,7	10	33,3
spíše ano	10	33,3	8	26,6
spíše ne	10	33,3	7	23,4
určitě ne	5	16,7	5	16,7

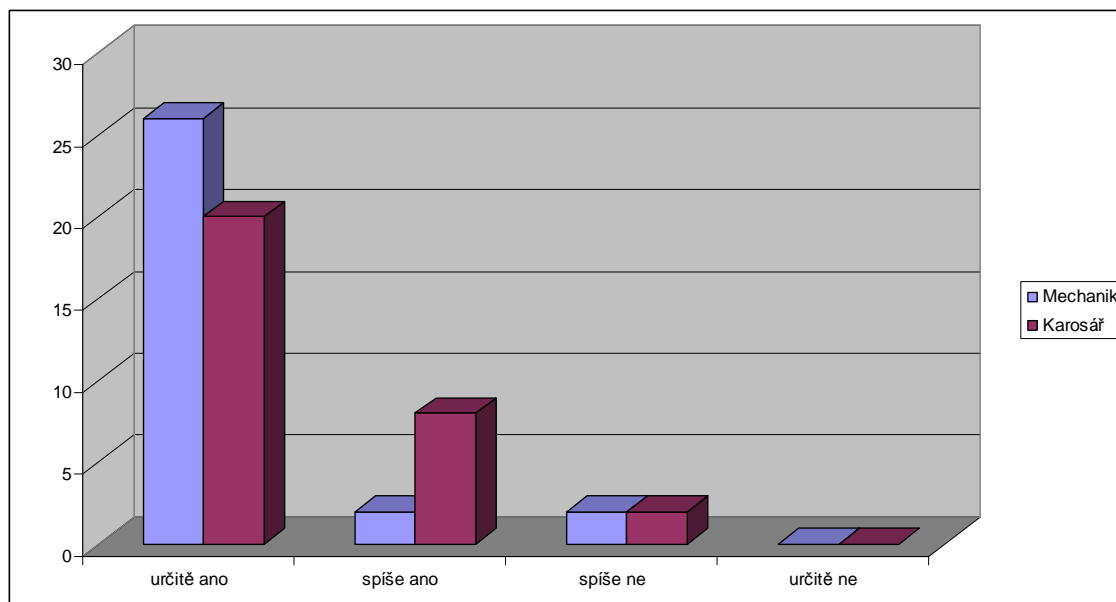
Obr. 6 Názor na získání znalostí důležitých pro pracovní uplatnění

Z odpovědí žáků vyplývá, že většina žáků z oboru Karosář si myslí, že získali znalosti a dovednosti, které jim pomohou v pracovním uplatnění po skončení studia. U oboru Mechanik si 33,3% žáků myslí, že tyto znalosti dovednosti asi získalo (odpověď spíše ano), ale stejný počet z nich si získáním těchto znalostí není jisto a odpovídá "spíše ne." 16,7% žáků u obou oborů je přesvědčeno, že tyto znalosti nezískalo.

Otázka č.5 Víte, jaké jsou možnosti uplatnění na trhu práce v rámci Vašeho oboru?

Tab. 5 Znalost možností uplatnění na trhu práce

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	26	86,6	20	66,7
spíše ano	2	6,7	8	26,6
spíše ne	2	6,7	2	6,7
určitě ne	0	0	0	0

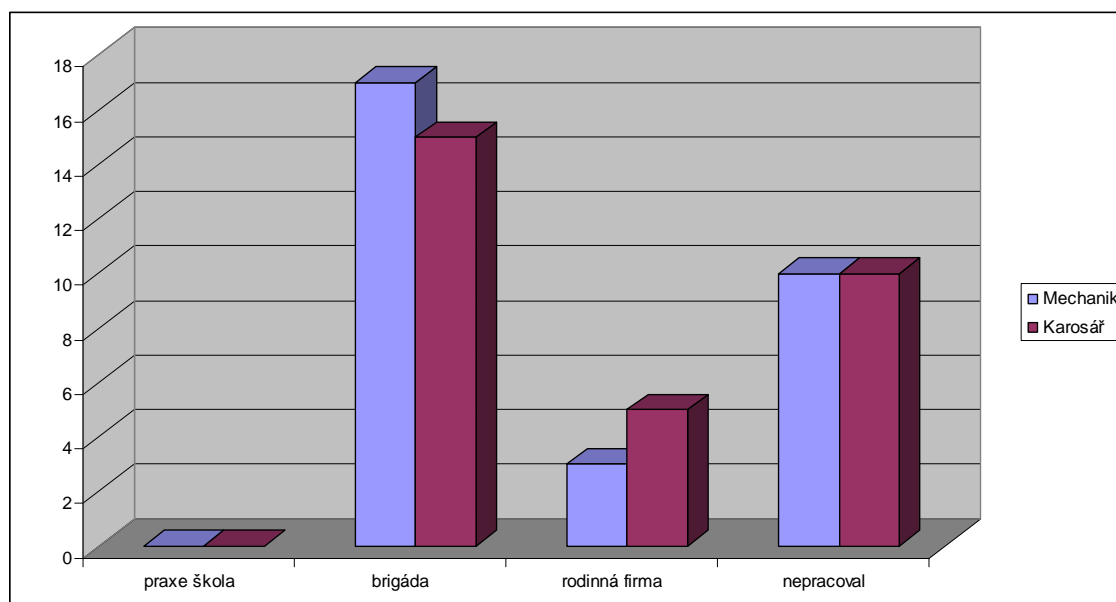
Obr. 7 Znalost možností uplatnění na trhu práce

Získané výsledky ukazují, že většina respondentů obou oborů zná možnosti uplatnění na trhu práce v rámci jejich profese. Jen 7% respondentů neví, jaké má možnosti uplatnění po skončení studia na střední odborné škole, a to opět u obou oborů.

Otázka č.6 Máte konkrétní zkušenost z nějaké skutečné firmy zabývající se opravou nebo prodejem automobilů?

Tab. 6 Pracovní zkušenost ze skutečné firmy

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
praxe pořádaná školou	0	0	0	0
brigáda zařízená žákem	17	56,7	15	50
rodinná firma	3	10	5	16,7
nepracoval ve firmě	10	33,3	10	33,3
jiné	0	0	0	0

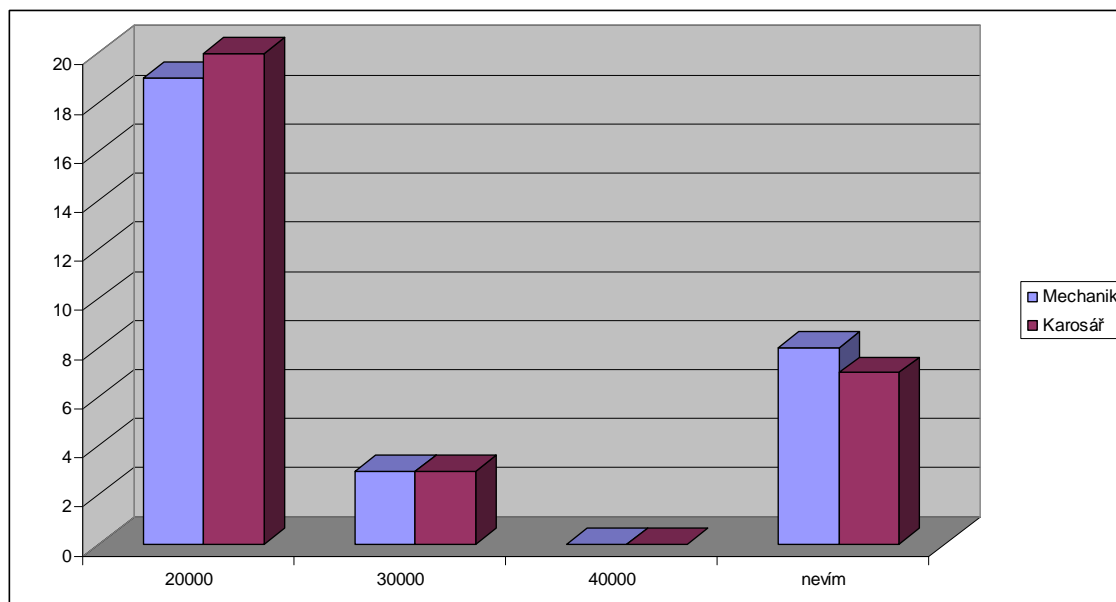
Obr. 8 Pracovní zkušenost ze skutečné firmy

Žáci obou oborů říkají, že ve skutečné firmě, kterou by jim zařídila škola, prozatím nepracovali. Pracovní zkušenost v rámci svého oboru však mají. Většinou se jedná o zkušenost z brigády, kterou si zařídili sami. Z obou oborů jen několik pracuje v rodinné firmě a 33% z nich odpovědělo, že ve skutečné firmě nepracovalo. V tomto případě se však žáci měli možnost se vyjádřit v otevřené otázce. Tam se objevilo mnoho odpovědí, že škola jim sice praxi ve firmách nezařizuje, ale v předmětu Odborný výcvik mají možnost pracovat ve velmi dobře vybavených dílnách.

Otázka č.7 Jaké je podle Vašeho názoru průměrný plat zaměstnance firmy, která se zabývá opravou automobilů?

Tab. 7 Znalost průměrného platu zaměstnance firmy

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
20000	19	63,3	20	66,7
30000	3	10	3	10
40000	0	0	0	0
nevím	8	26,7	7	23,3

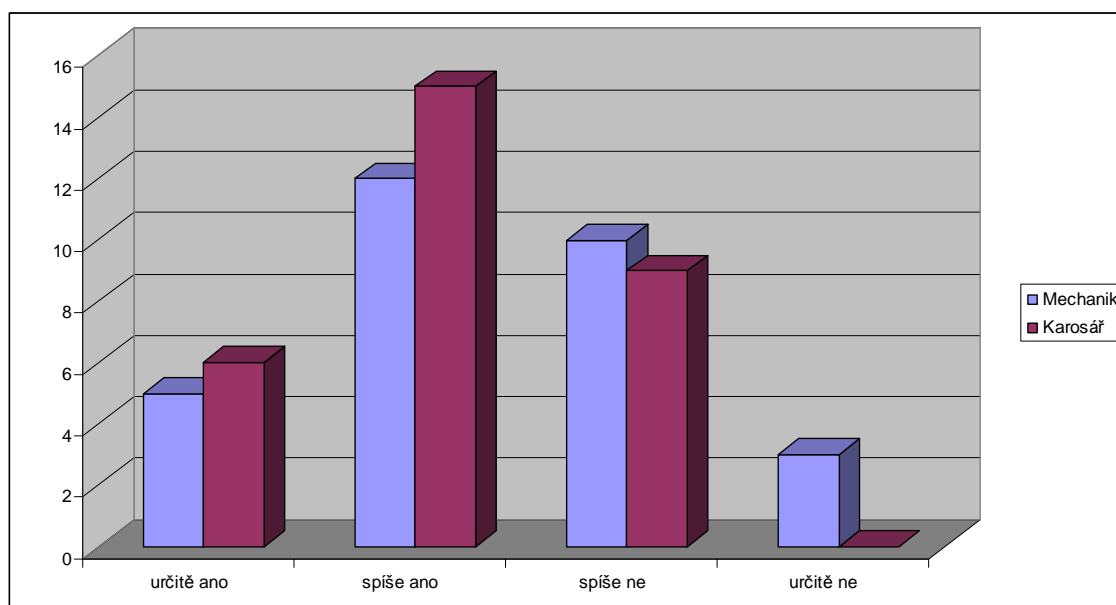
Obr. 9 Znalost průměrného platu zaměstnance firmy

Většina žáků obou oborů má reálnou představu o průměrném platu zaměstnance firmy, která se zabývá opravami aut. Přibližně 25% žáků říká, že neví jaký je průměrný plat a u 10% žáků je představa o platu vyšší než je skutečná realita.

Otázka č.8 Víte, čeho byste chtěl/a ve své profesi dosáhnout?

Tab. 8 Znalost cíle v rámci profese

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	5	16,7	6	20
spíše ano	12	40	15	50
spíše ne	10	33,3	9	30
určitě ne	3	10	0	0

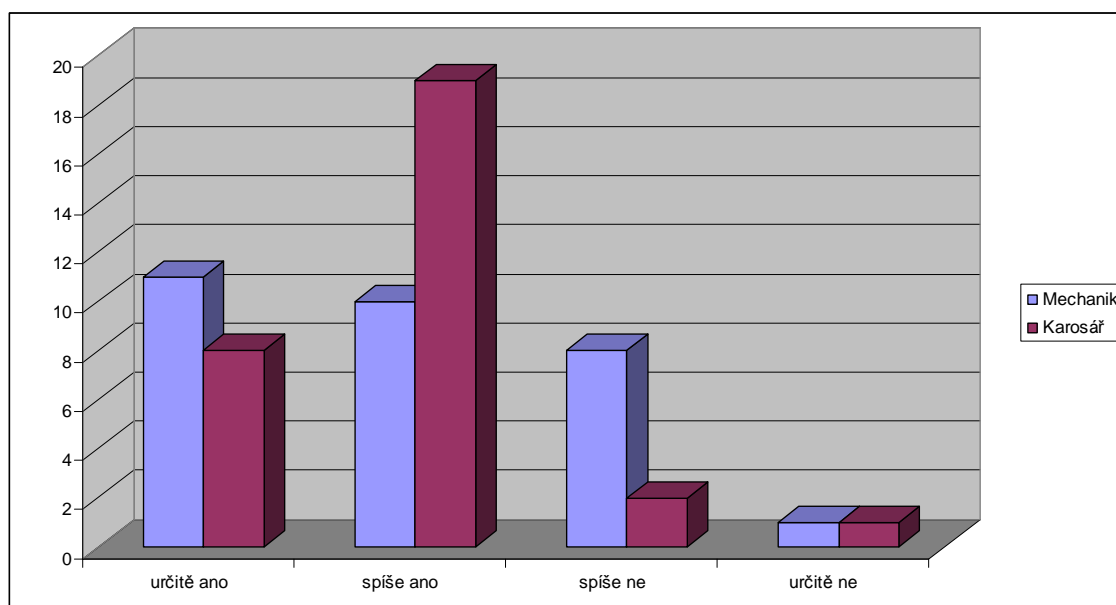
Obr. 10 Znalost cíle v rámci profese

Z odpovědí žáků je patrné, že žáci z oboru Karosář mají lépe ujasněné své představy o tom, čeho by chtěli dosáhnout v rámci své profese. Většina žáků oboru Karosář ví, kam chce směřovat. Z tohoto oboru ani jeden z žáků neodpověděl, že nemá vůbec žádnou představu. Na rozdíl od tohoto zjištění 10% žáků z oboru Mechanik se přiznává, že žádnou představu nemá. Přibližně stejné procento žáků z obou oborů (kolem 30%) se přiznává k velmi nejasné nebo téměř žádné představě o svém budoucím směřování.

Otázka č.9 Pokud se stanete zaměstnancem firmy, znáte práva a povinnosti?

Tab. 9 Znalost práv a povinností zaměstnanců

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	11	36,7	8	26,7
spíše ano	10	33,3	19	63,3
spíše ne	8	26,7	2	6,7
určitě ne	1	3,3	1	3,3

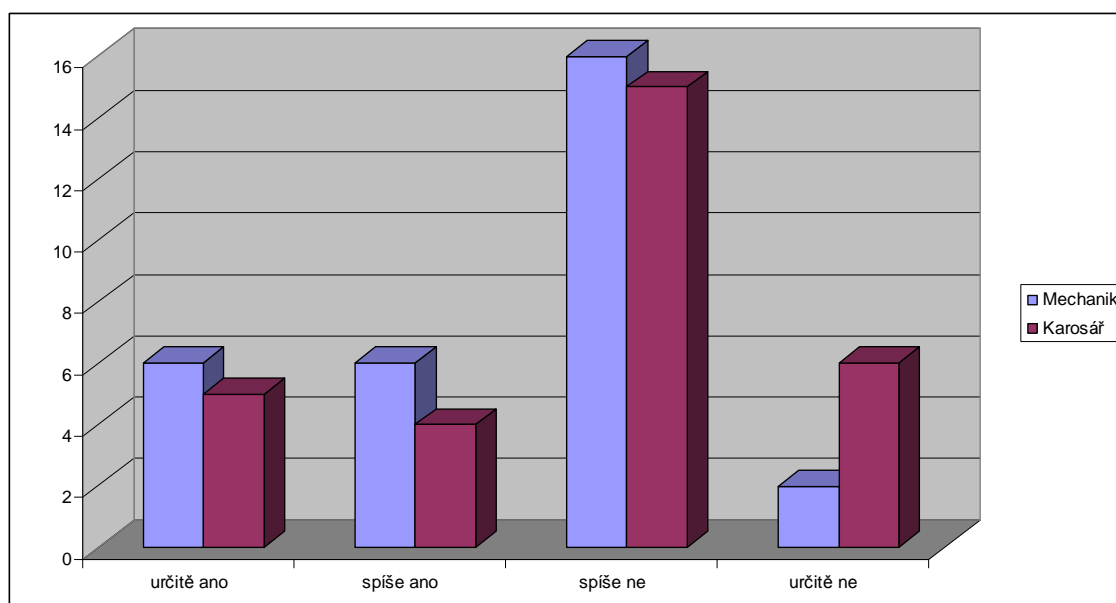
Obr. 11 Znalost práv a povinností zaměstnance

U otázky na práva a povinnosti zaměstnanců žáci obou oborů shodují na tom, že tato práva a povinnosti znají. I když i tady je patrná větší nejistota u žáků z oboru Mechanik, neboť 26,7% z nich se přiznává, že tuto znalost spíše nemá, u oboru Karosář se tímto způsobem vyjádřilo 6,7% žáků. Jen jeden žák z každého oboru, což činí 3,3% , odpovědělo, že tuto znalost určitě nemá.

Otázka č.10 Pokud se rozhodnete pro vlastní firmu a budete zaměstnávat pracovníky, víte jaká práva a povinnosti máte vůči svým zaměstnancům?

Tab. 10 Znalost práv a povinností zaměstnavatele vůči zaměstnancům

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	6	20	5	16,7
spíše ano	6	20	4	13,3
spíše ne	16	53,3	15	50
určitě ne	2	6,7	6	20

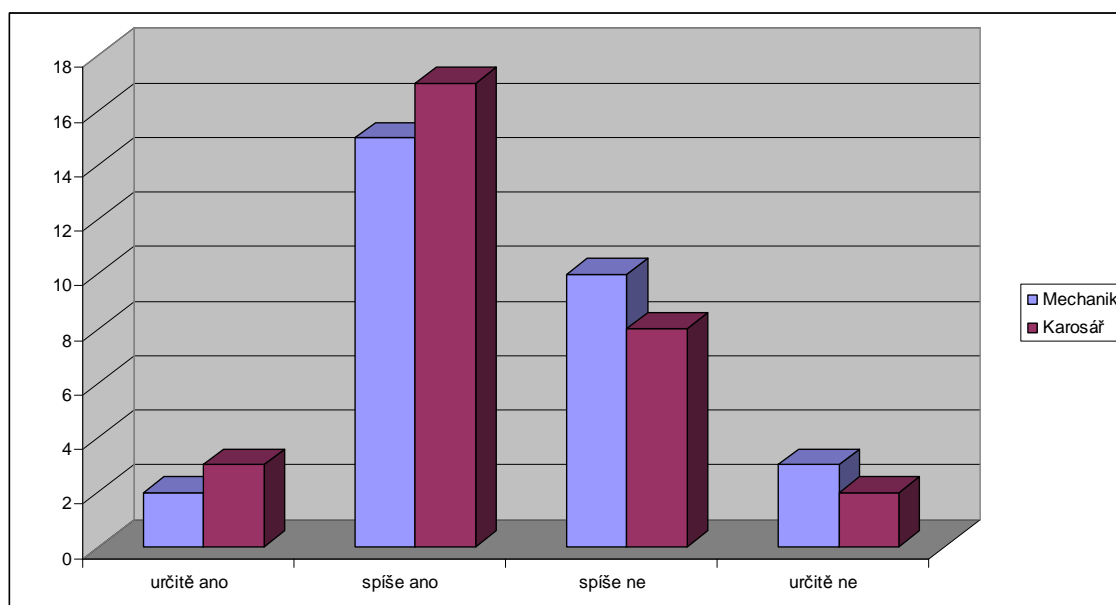
Obr. 12 Znalost práv a povinností zaměstnavatelů vůči zaměstnancům

Pokud se týká znalosti práv a povinností zaměstnavatelů, zjištěné výsledky ukazují, že většina žáků z obou oborů považuje své vědomosti v této oblasti za spíše nedostatečné. 40% žáků z oboru Mechanik říká, že tyto znalosti má nebo spíše má, což je o něco lepší než u oboru Karosář, kde se k těmto vědomostem hlásí jen 30% žáků.

Otázka č.11 **Znáte nejdůležitější zákony upravující soukromé podnikání?**

Tab. 11 Znalost zákonů upravující soukromé podnikání

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	2	6,7	3	10
spíše ano	15	50	17	56,6
spíše ne	10	33,3	8	26,7
určitě ne	3	10	2	6,7

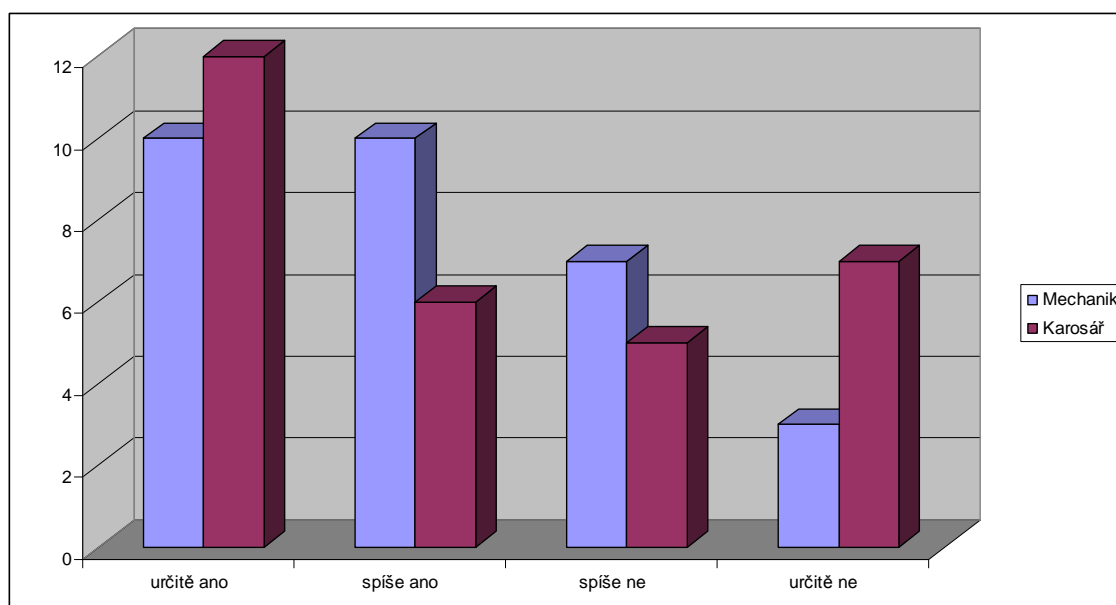
Obr. 13 Znalost zákonů upravujících soukromé podnikání

Pokud se týká znalostí legislativy, která upravuje soukromé podnikání, většina respondentů z obou oborů odpovídá, že spíše ano. Opět jsou v mírné výhodě žáci oboru Karosář. Přibližně je stejné procento žáků, kteří stojí na opačných pólech znalostí, kdy se žáci vyjádřili, že určitě tyto znalosti mají a naopak, že je určitě nemají. I když i v tomto případě jsou o na tom o něco lépe žáci z oboru Karosář.

Otázka č.12 Máte představu o finančních nákladech nutných k zahájení soukromého podnikání?

Tab. 12 Znalost finančních nákladů na zahájení podnikání

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	10	33,3	12	40
spíše ano	10	33,3	6	20
spíše ne	7	23,4	5	16,6
určitě ne	3	10	7	23,4

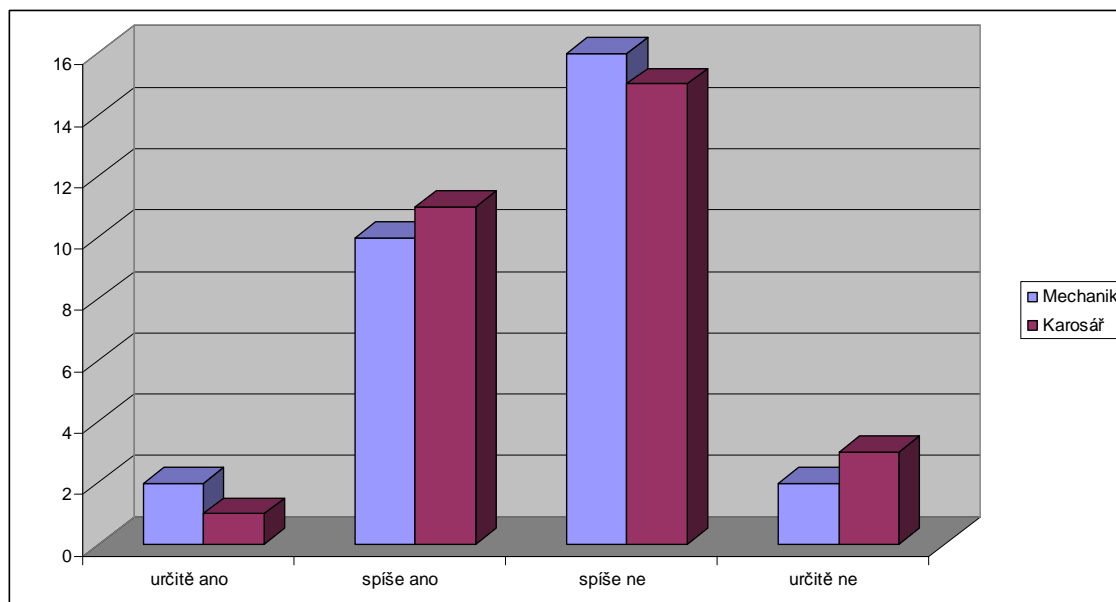
Obr. 14 Znalost finančních nákladů na zahájení podnikání

Na otázku, která zjišťuje znalost výše finančních nákladů při zahájení podnikání, nadpoloviční většina žáků oboru Mechanik odpovídá, že tyto informace mají. Totéž je možné pozorovat i u výsledků získaných od žáků z oboru Karosář. Významnější rozdíl mezi obory je patrný u žáků, kteří říkají, že neznají, jaké finanční náklady vyžaduje zahájení podnikání. Tento rozdíl je zaznamenán v neprospěch žáků z oboru Karosář, neboť zde se jedná až o 23,4 %, kdežto u oboru Mechanik se jedná jen o 10%.

Otázka č. 13 Máte představu, jakou účetní agendu musí vést soukromý podnikatel?

Tab. 13 Znalost účetní agendy soukromého podnikatele

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	2	6,7	1	3,3
spíše ano	10	33,3	11	36,7
spíše ne	16	53,3	15	50
určitě ne	2	6,7	3	10

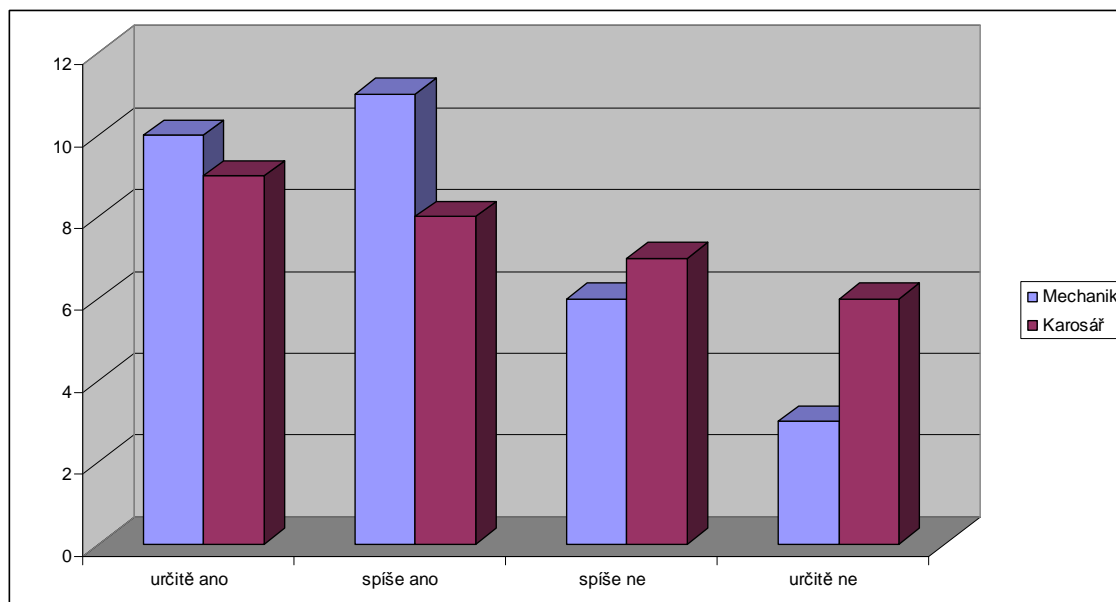
Obr. 15 Znalost účetní agendy soukromého podnikatele

Polovina žáků z obou oborů odpověděla, že neví, jaké účetnictví musí vést soukromý podnikatel. Jen 30% žáků prohlašuje, že zná účetní agendu, kterou je podnikatel povinen vést.

Otázka č. 14 Máte představu, jakým způsobem soukromý podnikatel může získávat své zákazníky?

Tab. 14 Způsoby získávání zákazníků

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	10	33,3	9	30
spíše ano	11	36,7	8	26,7
spíše ne	6	20	7	23,3
určitě ne	3	10	6	20

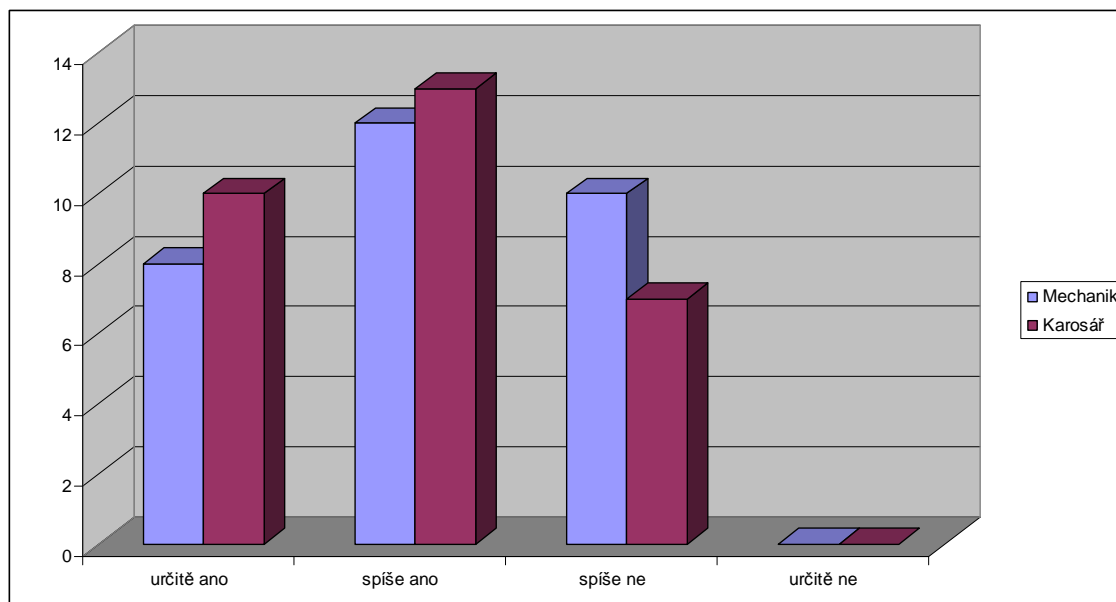
Obr. 16 Způsoby získávání zákazníků

Většina žáků z obou oborů Mechanik i Karosář odpověděla, že zná možnosti získávání zákazníků. Žáci oboru Mechanik si v této oblasti věří o něco více než oboru Karosář.

Otázka č. 15 Jste schopen/a se přizpůsobit změnám na pracovním trhu a účastnit se rekvalifikace?

Tab. 15 Schopnost účastnit se rekvalifikace

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	8	26,7	10	33,3
spíše ano	12	40	13	43,3
spíše ne	10	33,3	7	23,4
určitě ne	0	0	0	0

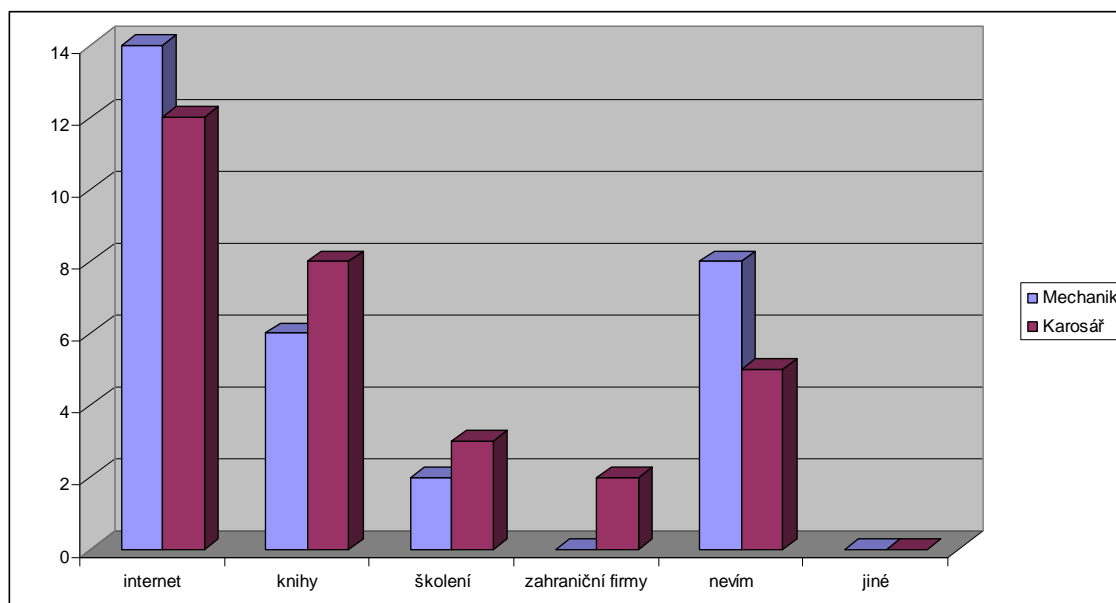
Obr. 17 Schopnost účastnit se rekvalifikace

Pokud se týká schopnosti rekvalifikace, žáci z oboru Karosář se o něco více než druhý obor přiklánějí k tomu, že by se účastnili rekvalifikace. Je nutné zmínit i to, že ani jeden žák obou oborů se nevyjádřil úplně záporně ve smyslu určitě ne. Lze přepokládat, že u negativních odpovědí „spíše ne“ je možné, že jde u žáků o nejasnost, co vše je s možnou rekvalifikací spojeno než o její odmítnutí.

Otázka č. 16 Která možnost získávání nových informací v rámci Vašeho oboru je podle Vás nejvhodnější?

Tab. 16 Nejvhodnější možnost získávání nových informací

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
internet	14	46,6	12	40
knihy a odborné časopisy	6	20	8	26,7
odborné kurzy	2	6,7	3	10
spolupráce ze zahraničními firmami	0	0	2	6,7
nevím	8	26,7	5	16,6
jiné	0	0	0	0

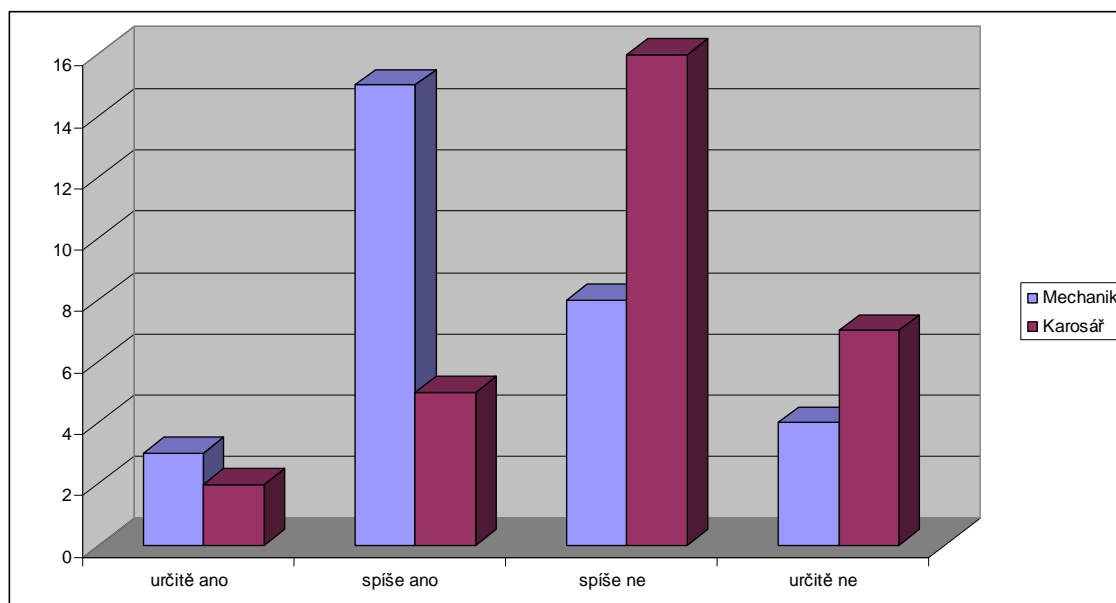
Obr. 18 Nejvhodnější způsob získávání nových informací

Na otázku, která sledovala názor žáků na způsoby získávání nových informací, většina žáků obou oborů se shodla na internetu. U dalších možností žáci oboru Karosář preferují více knihy a odborné časopisy, odborné školení a dokonce i spolupráci se zahraničními firmami. Žáci z oboru Mechanik se mnohem častěji uchýlovali k odpovědi „nevím.“ Jinou možnost nevyužil žádný z respondentů.

Otázka č. 17 Dokázal/a byste při výběrovém řízení na vybranou pracovní pozici prezentovat své znalosti a dovednosti?

Tab. 17 Schopnost prezentovat své znalosti a dovednosti

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	3	10	2	6,7
spíše ano	15	50	5	16,6
spíše ne	8	26,6	16	53,3
určitě ne	4	13,4	7	23,4

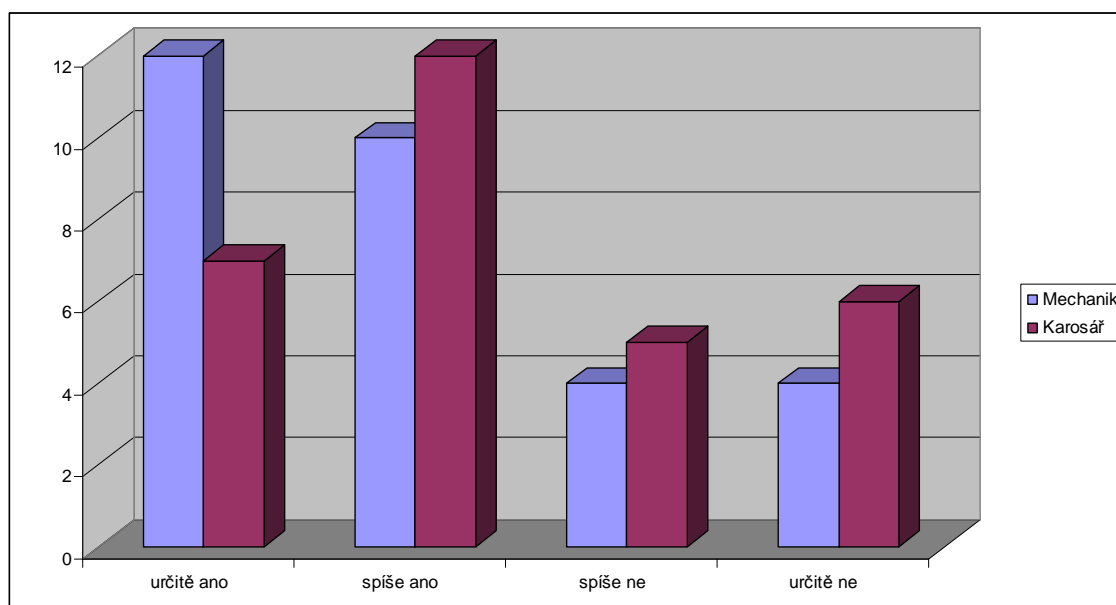
Obr. 19 Schopnost prezentovat své znalosti a dovednosti

Na otázku, zda jsou schopni prezentovat své znalosti a dovednosti, kladně odpověděli především žáci oboru Mechanik, a to s poměrně výrazným rozdílem oproti oboru Karosář. U Mechaniků si v tomto směru věří 60% žáků, zatímco u druhého oboru jen 23,3%.

Otázka č. 18 Jste ochoten/a se celoživotně vzdělávat?

Tab. 18 Ochota se celoživotně vzdělávat

	Mechanik		Karosář	
	Absol.počet	Rel.počet(%)	Absol.počet	Rel.počet(%)
určitě ano	12	40	7	23,3
spíše ano	10	33,4	12	40
spíše ne	4	13,3	5	16,7
určitě ne	4	13,3	6	20

Obr. 20 Ochota se celoživotně vzdělávat

Poslední otázka se zaměřila na problematiku celoživotního vzdělávání. Výsledky ukazují, že většina žáků z obou oborů je ochotna se zapojit do celoživotního vzdělávání. Jen malé procento žáků z obou oborů nechce se účastnit celoživotního vzdělávání. Pokud se týká procentického vyjádření, lze konstatovat, že z oboru Karosář celoživotní vzdělávání odmítá více žáků než u oboru Mechanik.

6 Diskuze

Z výsledků získaných prostřednictvím dotazníku je možné vyvodit, jaký názor mají žáci 3. ročníku střední odborné školy oboru Mechanik opravář motorových vozidel a oboru Karosář na osvojení si jedné z klíčových kompetencí, kterou je Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. Oslovenými respondenty byli žáci v posledním ročníku studia, které je ukončeno výučním listem.

V celkovém počtu 60 respondentů byli zastoupeni pouze muži. Jedná se o obor, který v minulosti byl doménou výhradně mužů. I když je dnes situace jiná, neboť o obory, které se zaměřují na opravy motorových vozidel, mají zájem i ženy, přesto v této skupině oslovených respondentů žádné ženy nebyly.

Na otázku na jejich představy o budoucnosti po skončení střední školy odpověděla více jak polovina žáků z oboru Mechanik, že by se rádi stali zaměstnanci nějaké firmy, která se zabývá opravami motorových vozidel. U oboru Karosář se zaměstnancem chce stát polovina dotázaných, ale o 3% více jich uvažuje o samostatném podnikání, tedy 23,3%. Mírný rozdíl je i v názoru na možnost dalšího studia. U Mechaniků jen 13% přemýšlí o dalším studiu, kdežto u Karosářů až 20%. Tento zjištěný stav bylo možné předpokládat, protože se jedná o učební obor, jehož absolventi jsou připravováni spíše pro profesní dráhu než pokračování v dalším studiu.

Podle tvrzení respondentů z oboru Mechanik obecný pojem klíčové kompetence zná nadpoloviční většina z nich. Zcela naopak je tomu u oboru Karosář, kde se žáci přiznávají že tento pojem neznají nebo že neví, co znamená. Na další otázku, která přímo směřovala k tomu, zda si osvojili znalosti a dovednosti, které jim pomohou při uplatnění na pracovním trhu, nadpoloviční většina žáků z oboru Karosář odpověděla kladně. U žáků z oboru Mechanik se jen necelá polovina domnívá, že tyto znalosti a dovednosti získala. Tento výsledek může být způsoben pravděpodobně

tím, že oslovení respondenti přesně neví, co si mají představit pod názvem výše uvedené klíčové kompetence. Vzhledem k tomu, že tento stav byl předpokládán, další část dotazníku se zaměřila na otázky, které zjišťovaly už konkrétní znalosti a dovednosti, které jsou obsahem Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám.

Většina respondentů z obou oborů má představu o uplatnění na trhu práce a o pracovních podmínkách v rámci svých oborů. Zkušenost práce v reálné firmě však má jen několik z nich. Především se jednalo se o brigády, které si žáci zařídili sami. Tato skutečnost vyplývá i z toho, že samotná škola jim žádné praxe v rámci reálných firem nezařizuje, protože má nadstandartně vybavené dílny. Veškerá praktická výuka probíhá v prostorách školy. Starší žáci zde sice provádí také opravy pro skutečné zákazníky, ale stále vše probíhá v prostředí dané školy pod vedením učitele.

Znalost o platových podmínkách v rámci oboru má většina respondentů u obou oborů. Pokud se týká otázky na znalost práv a povinností zaměstnanců opět většina žáků obou oborů odpovídá kladně. V případě znalosti práv a povinností zaměstnavatelů se situace zcela obrací, protože většina přiznává, že tuto znalost nemá. Tento výsledek zcela odpovídá získaným informacím o představách po skončení studia na střední škole, protože zde nadpoloviční většina žáků odpověděla, že se chce uplatnit jako zaměstnanec v rámci své profese.

Z následujících otázek, které směřovaly k zjištění znalostí a dovedností, které jsou žádoucí pro možnost samostatného podnikání v rámci daného oboru, je zřejmé, že jsou na tom se znalostmi žáci z obou oborů přibližně stejně. Zákony a náklady na zahájení podnikání žáci znají, ale u otázky na znalost účetní agendy pro podnikatele většina odpověděla záporně. Pokud se týká možností získávání zákazníků se žáci oboru Mechanik domnívají, že tyto způsoby znají lépe než žáci oboru Karosář.

Zjištěné vyšší mínění o tom, že by zvládli vyhledání podnikatelských příležitostí, možná souvisí i s tím, že téměř polovina z nich vyhledává nové informace na internetu. Překvapením však bylo, že 26,6% z nich odpovědělo, že neví, kde by získali nové informace z oboru. Zajímavá je i odpověď 6,7% žáků z oboru Karosář, kteří označili spolupráci se zahraniční firmou jako možnost získání nových informací. Opět to může souviset s tím, že několik žáků z oboru Karosář odpovědělo, že v budoucnosti chce pracovat v zahraničí.

Zajímavé je i to, že většina respondentů z oboru Mechanik si věří, že by dokázali prezentovat své znalosti a dovednosti. Zcela jiná situace je u oboru Karosář, kde jen 23% je přesvědčeno o svých schopnostech prezentovat své dovednosti během výběrového řízení. Za to však žáci oboru Karosář jsou ochotni se častěji podrobit rekvalifikaci než žáci z oboru Mechanik. Tento výsledek však přesně neodpovídá ochotě celoživotně se vzdělávat, protože respondenti z oboru Mechanik prezentovali mnohem zájem o celoživotní vzdělávání. V tomto případě je možné předpokládat, že někteří žáci si pojem rekvalifikace nespojují s pojmem celoživotního vzdělávání, a proto dochází v rozporu v jejich odpovědích.

Ze zjištěných výsledků je patrné, že znalosti a dovednosti žáků, které měli získat osvojením si Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám jsou spíše průměrné až lehce nadprůměrné. Z výsledků nelze vyvodit, že by žáci jednoho z uváděných oborů byli v této problematice lépe připraveni než žáci druhého oboru.

Tento výsledek lze dát do souvislostí i s obsahem školního vzdělávacího programu, který je sestaven podle požadavků rámcového vzdělávacího programu daného oboru. Školní vzdělávací program se sice zabývá některými klíčovými kompetencemi, které jsou v rámci ŠVP podrobněji rozpracovány. Tyto kompetence jsou však zaměřeny spíše nepřímo k posílení uplatnitelnosti na trhu práce. O klíčové kompetenci k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám se ŠVP pro obor Mecha-

nik opravář motorových vozidel ani obor Karosář nezmiňuje. U obou oborů je tato problematika v rámci ŠVP zařazena do předmětu Základy ekonomiky, který však v učebním plánu má pouze ve 2. a 3. ročníku časovou dotaci 1 h týdně. Z toho je možné usoudit, že ani v rámci výuky není těmto aktivitám věnována příliš velká pozornost.

7 Doporučení pro pedagogickou praxi

Na základě výsledků získaných z průzkumného šetření se jako vhodné doporučení jeví doplnění ŠVP pro oba obory o aktivity, které by směřovaly k rozvoji zkoumané kompetence. Jednou z možností by mohlo být podrobnější rozpracování v rámci výuky jednotlivých předmětů nebo zařazení samostatného předmětu, který by se zabýval uplatněním na trhu práce. Pro tento předmět by mohla být využita část volných hodin, které nabízí RVP v rámci rozvržení obsahu vzdělávání u obou oborů, a které jsou určeny pro vytvoření profilace konkrétních ŠVP. Další možností by mohlo být využití průřezového tématu Člověk a svět práce, neboť vedení žáků k získání potřebných znalostí a dovedností jim usnadní nejen ujasnění si představ o vlastní profesní budoucnosti, ale i uplatnění na pracovním trhu.

8 Závěr

Bakalářská práce se zabývá problematikou klíčových kompetencí ve vztahu k názorům žáků na vybrané střední odborné škole. Cílem bakalářské práce bylo zmapovat názory žáků třetího ročníku vybrané střední odborné školy u oboru Mechanik opravář motorových vozidel a oboru Karosář na osvojení si jedné z osmi klíčových kompetencí, kterou je Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. Dále pak jejich vzájemné srovnání.

Na základě zjištěných výsledků lze konstatovat, že žáci obou oborů se příliš neliší v míře osvojení výše uvedené kompetence, protože lze konstatovat, že se jedná o průměrné až lehce nadprůměrné znalosti a dovednosti. Výraznější odlišnost byla zjištěna v názoru na možnost dalšího studia, rekvalifikace a celoživotního vzdělávání. Žáci oboru Karosář prezentovali větší zájem o další studium a rekvalifikaci než žáci oboru Mechanik, ti však více uvažují o procesu celoživotního vzdělávání. V rámci průzkumného šetření nebylo zjišťováno, zda tento výsledek má vliv na jejich uplatnění v praxi, ale je možné předpokládat, že nedostatečné osvojení Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám by se mohlo stát příčinou jejich problémového uplatnění na pracovním trhu.

V závěru je tedy nutné doporučit úpravu školního vzdělávacího programu těchto oborů, zaměřenou především na podrobné zpracování sledované klíčové kompetence, kterou je Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám a následné zařazení do výuky jednotlivých předmětů, vytvoření samostatného předmětu, popř. využití průřezového tématu Člověk a svět práce v rámci daného oboru.

9 Seznam použité literatury

ARMSTRONG, Michael. *Řízení lidských zdrojů*. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0469-2.

BELZ, Horst a Marco SIEGRIST. *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení: východiska, metody, cvičení a hry*. Praha: Portál, 2001, 375 s. ISBN 80-7178-479-6.

BENEŠ, Pavel. *Vzdělávání pro život v informační společnosti I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2005, 262 s. ISBN 80-7290-198-2.

DURDA, Lukáš. *Podnikatelské dovednosti*. Ostrava: Vysoká škola podnikání, 2007, 77s. ISBN 978-80-86764-65-8

EGER, Ludvík. *Řízení školy při zavádění školního vzdělávacího programu*. Plzeň: Fraus, 2006, 224 s. ISBN 978-80-7261-168-3.

JEZBEROVÁ, Romana. *Žákovské projekty: cesta ke kompetencím: příručka pro učitele středních odborných škol*. Praha: NÚOV, 2011, 128 s. ISBN 978-80-8685-677-3.

KAŠPAROVÁ, Jana. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU: rámcové vzdělávací programy*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2007, 90 s. ISBN 978-80-85118-12-4.

KOUBEK, Josef. *Řízení lidských zdrojů: základy moderní personalistiky*. Praha: Management Press, 2007, 399 s. ISBN 978-80-7261-168-3.

KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. *Tvorba školního vzdělávacího programu krok za krokem – s pedagogickým sborem*. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 116 s. ISBN 80-210-4063-7.

MOLDAN, Bedřich. *Podmaněná planeta*. Praha: Karolinum, 2009, 419 s. ISBN 978-80-246-1580-6.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 23-68-H/01 Mechanik opravář motorových vozidel.*

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 23-55-H/02 Karosář.*

PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů.* Praha: Karolinum, 1998, 279 s. ISBN 80-7184-569-8.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika.* Praha: Portál, 2009, 481 s. ISBN 978-80-7367-503-5.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník.* Praha: Portál, 2009, 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník.* Praha: Grada, 2012, 294 s. ISBN 978-80-247-3960-1.

Rámcové vzdělávací programy oborů středního vzdělávání. Dokument MŠMT č.j. 12 698/2007-23, 2007. Dostupný z www: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/stredni-vzdelavani/ramcove-vzdelavaci-programy-zaslani-do-vnejsiho-pripominkoveho-rizeni>

ŠVARCOVÁ, Iva. *Základy pedagogiky.* Praha: VŠCHT Praha, 2005, 290 s. ISBN 80-7080-573-0.

VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele.* Praha: Grada, 2011, 456 s. ISBN 978-80-247-3357-9

VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ. *Kompetence ve vzdělávání.* Praha: Grada, 2008, 159 s. ISBN 978-80-247-1770-8.

Přílohy

Dotazník pro žáky 3. ročníku

Vážení studenti,
dovolte, abych Vás požádal o vyplnění dotazníku, který je součástí průzkumu prováděného v rámci mé bakalářské práce na téma „Klíčové kompetence z pohledu žáků vybrané střední školy.“ Dotazník je anonymní a zaměřuje se na zjištění Vašeho názoru na osvojení klíčové kompetence - k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám. Získaná data budou použita pro zpracování mé bakalářské práce. Předem děkuji za vyplnění.

Pavel Horáček

student ICV Mendelovy univerzity Brno

1. Jste?

- a) muž
- b) žena

2. Označte jednu možnost, která nejvíce odpovídá Vaším představám o budoucnosti po skončení střední školy.

- a) zaměstnanec firmy
- b) osoba samostatně výdělečně činná (živnostník)
- c) další studium
- d) jiná představa.....

3. Znáte pojem Klíčové kompetence?

- a) ano
- b) ne

4. Myslíte, že jste si během studia osvojil/a znalosti a dovednosti, které Vám pomohou k pracovnímu uplatnění po skončení studia?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

5. Víte, jaké jsou možnosti uplatnění na trhu práce v rámci Vašeho oboru?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

6. Máte konkrétní pracovní zkušenost z nějaké skutečné firmy zabývající se opravou nebo prodejem automobilů?

- a) byl jsem na praxi pořádanou školou
- b) byl jsem na brigádě, kterou jsem si zařídil sám
- c) pomáhám v rodinné firmě
- d) ještě jsem v takové firmě nepracoval

e)

7. Jaký je podle Vašeho názoru průměrný plat zaměstnance firmy pracující v oblasti oprav automobilů?

- a) 20000
- b) 30000
- c) 40000
- d) nevím

8. Víte, čeho byste chtěl/a ve své profesi dosáhnout?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

9. Pokud se stanete zaměstnancem firmy, znáte svá práva a povinnosti?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

10. Pokud se rozhodnete pro vlastní firmu a budete zaměstnávat pracovníky, víte, jaká práva a povinnosti máte vůči svým zaměstnancům?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

11. Znáte nejdůležitější zákony upravující soukromé podnikání?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

12. Máte představu o finančních nákladech nutných k zahájení soukromého podnikání?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

13. Máte představu, jakou účetní agendu musí vést soukromý podnikatel?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

14. Máte představu, jakým způsobem soukromý podnikatel může získávat své zákazníky?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

15. Jste schopen/a se přizpůsobit změnám na pracovním trhu a účastnit se rekvalifikace?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

16. Která možnost získávání nových informací v rámci Vašeho oboru je podle Vás nejvhodnější?

- a) internet
- b) knihy a odborné časopisy
- c) účast na odborných školeních a seminářích
- d) spolupráce se zahraničními firmami
- e) nevím
- f) jiná možnost.....

17. Dokázal/a byste při výběrovém řízení na vybranou pracovní pozici prezentovat své znalosti a dovednosti?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

18. Jste ochoten/a se celoživotně vzdělávat?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

